

TÜRK LİRASININ DEĞERİNİN KORUNMASINA İLİŞKİN 32 SAYILI KARARDA
DEĞİŞİKLİK VE TÜRKİYE’DE DÖVİZ KULLANILMASI YASAKLANAN
SÖZLEŞMELER

ADMD Avukatlık Bürosu

Dilara Tamtürk & Petek Varol & Mehmet Şeker
& Zeynep Özbaran & Orhan Yavuz Mavioğlu

1989 yılında ilk kez kabul edildiğinde Türk Parasının Kıymetinin Korunmasına ilişkin 32 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname (“**32 Sayılı Karar**”), temelde başlayan yerel piyasada yabancı para birimlerinin kullanılmasına izin veren serbest piyasa hareketinin bir parçası olarak kabul edildi. 1980’de kabul edilen ve 24 Ocak Kararnamesi olarak adlandırılan bir dizi ilke ve kural ile Türkiye’ de yabancı para birimlerinin bireyler ve şirketler tarafından kullanılmasına izin verildi.

13 Eylül 2018 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan 85 numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi (“**Değişiklik Kararnamesi**”) ile 32 Sayılı Karar çok farklı bir hedef doğrultusunda ele alınmıştır. (4. Maddeye alt paragraf eklenmesi ve geçici 8. Maddenin eklenmesi ile) 2018 yılının üçüncü çeyreğinin başlaması ile birlikte Türk Lirasının değeri üzerindeki aşırı baskı nedeniyle, Hükümet bu tür devalüasyon baskısını hafifletmek için yerel pazardaki yabancı para birimlerine olan talebi azaltmaya ve Türkiye içinde yabancı para birimleri kullanılarak kararlaştırılabilecek anlaşma sayısını sınırlamaya karar verdi.

Bu “Değişiklik” ile ilgili kamuoyunda ilk tartışmalarda asıl hedefin Türkiye’nin dört bir yanına yayılmış olan Alışveriş merkezlerindeki dükkanların dövize dayalı olarak(genelde Dolar veya Euro cinsinden) yapılan kira sözleşmeleri olduğu belirtildi. Bu durum perakendeciler üzerinde beklenmedik bir baskı yaratmakta ve piyasaların durgunluğu ve enflasyonu doğrudan etkilemekteydi. Ancak “Değişiklik” ile beraber bu tür kaygıların da çok ötesine giden uygulamalara yer verildi.

Değişiklik ile 32 sayılı Kararın 4. Maddesinin g bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

“g) Türkiye’de yerleşik kişilerin, Bakanlıkça belirlenen haller dışında, kendi aralarındaki menkul ve gayrimenkul alım satım, taşıt ve finansal kiralama dâhil her türlü menkul ve gayrimenkul kiralama, leasing ile iş, hizmet ve eser sözleşmelerinde sözleşme bedeli ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülükleri döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılamaz.”

Değişiklik ile ayrıca 32 Sayılı Karara yeni bir geçici madde eklenmiştir:

“Geçici 8. Madde - Bu Kararın 4 üncü maddesinin (g) bendinin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren otuz gün içinde, söz konusu bentte belirtilen ve daha önce akdedilmiş yürürlükteki sözleşmelerdeki döviz cinsinden kararlaştırılmış bulunan bedeller, Bakanlıkça belirlenen haller dışında; Türk parası olarak taraflarca yeniden belirlenir.”

Buna göre, Değişiklik kararı döviz kullanımı konusunda çok geniş sınırlamalar getirmiş ve “istisnai” bir geriye dönük uygulamaya yer vermiştir. Sınırlamalar bu kadar geniş bir şekilde tanımlandığından ve Türk mevzuatı uyarınca mevcut sözleşme türlerine anlaşılması kolay referanslar verilerek hazırlanmadığından bu Değişiklik kararının kabulü birçok belirsizliğe yol açtı.

Bu gibi belirsizliklerin önüne geçmek için, Bakanlık mevcut 32 Sayılı Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğde (Tebliğ No: 2008 32/34) değişiklik yapmıştır. (“Döviz Cinsinden veya Döviz Endeksli Sözleşmeler” başlıklı 8. Maddesinin yeni versiyonu eklendi) 6 Ekim 2018 tarih ve 2018- 32/51 sayılı tebliğ ile (“İlk Değişiklik Tebliği”) Bakanlık döviz kullanma yasaklarının istisnalarını belirlemiştir.

Bakanlık daha sonra 12 Ekim 2018’de “Sıkça Sorulan Sorular” (**Bakanlığın Açıklayıcı Notu**) bölümü altında kendi web sitesinde açıklayıcı not yayınladı ve bu notla beraber Değişiklik kararının uygulanmasına ve hali hazırda yürürlükte olan sözleşmelerin dönüştürülmesine ilişkin örnek hesaplamalar sundu. (Bakanlık aynı hafta içinde örnek hesaplamaları bazı hatalar sebebiyle değiştirdi.)

Bu değişiklik tebliği ve Bakanlığın yayınladığı açıklayıcı notların ardından ve mevcut sözleşmelerin dönüşümünün son tarihinin hızla yaklaşmasıyla (13 Kasım 2018) piyasadaki birçok oyuncu sözleşmelerinin değerlerinde değişiklik olmaması için gerekli dönüşümleri ve varsayılan istisnaları uyguladı. Ancak 16 Kasım 2018 tarihinde, Bakanlık tarafından, Değişiklik Kararı’nın uygulamasının son tarihinin hemen akabinde No. 2018 32/52 sayılı yeni bir tebliğ ile (**İkinci Değişiklik Tebliği**) No. 2018 32/34 sayılı ilk tebliğde (“Döviz Cinsinden veya Döviz Endeksli Sözleşmeler” başlıklı 8. Maddesinin revize edilmiş hali) değişiklikler yapılması sürpriz olmuştur. İşbu durum daha önce sunulan istisnalardaki kısıtlamaların ileri tarihli uygulamalarında (özellikle Türkiye’deki yabancı yatırımcılar hedef alınmıştır) ve değişiklik için verilen son tarih uygulamalarında (daha sınırlayıcı istisnalar nedeni ile olan dönüşümler için uzatılıp uzatılmadığı) karışıklık yaratmıştır.

Uygulama ile ilgili hala bazı belirsizlikler ve tartışmalar olsa da 16 Kasım 2018 tarihinden itibaren yapılan döviz cinsinden veya döviz endeksi hesaplamaları ve Türkiye’deki sözleşmelerde uygulanan sınırlamaları ve istisnaların güncellenmiş analizini aşağıda bulabilirsiniz.

TÜRK LİRASININ DEĞERİNİN KORUNMASINA İLİŞKİN 85 SAYILI CUMHURBAŞKANI KARARNAMESİ İLE 32 SAYILI KARARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASININ ANALİZİ

A) TÜRKİYE’DE YERLEŞİK OLMAK

Sınırlandırmalara ilişkin uygulamada Türkiye’de ikamet konusuna değinildiğinden “Türkiye’de yerleşik olmak” konusunun analiz edilmesi gerekir. Türkiye’de yerleşme 31 Aralık 1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu’nun (“GVK”) 4. maddesinde tanımlanmıştır. İlgili madde uyarınca Türkiye’de kanuni ikameti bulunan ve bir takvim yılı süresince Türkiye’de devamlı olarak 6 aydan fazla oturanlar Türkiye’de yerleşik olarak kabul edilir. Yine GVK madde 5 uyarınca, iş adamları, bilim adamları, uzmanlar, memurlar, basın muhabirleri, belirli ve geçici bir görev için Türkiye’yi ziyaret eden yabancı kişiler, 6 aydan fazla kalsalar dahi Türkiye’de yerleşik sayılmazlar.

Söz konusu Değişiklik’te “ Türkiye’de yerleşik kişiler arasında” terimi vurgulandığından Türkiye’de yerleşik kişiler ile tüzel kişiler arasında ve Türkiye’de yerleşik olmayan kişiler ile tüzel kişiler arasında yapılan sözleşmelerin döviz cinsinden kararlaştırılması herhangi bir kısıtlamaya tabi değildir. Ek olarak “Değişiklik” banka mevduat sözleşmelerinde bir sınırlandırmaya yer vermediğinden, Türkiye’de yerleşik olsun veya olmasın kişilerin Türk bankalarında döviz hesabı açmalarına veya döviz muhafaza etmelerine herhangi bir kısıtlama uygulamamaktadır.

B) DÖVİZ KULLANIMININ VEYA DÖVİZE ENDEKSLİ İŞLEMLERİN SINIRLANDIRILMASINA KONU OLAN SÖZLEŞMELER

Değişiklik uyarınca Türkiye’de yerleşik kişiler arasında Türk Lirası cinsinden icra edilmesi gereken sözleşme türleri aşağıda listelenmiştir: Satış Sözleşmesi Kira Sözleşmesi Finansal Kiralama Sözleşmesi, İş Sözleşmesi, Hizmet Sözleşmesi, Eser Sözleşmesi, Turizmle ilgili Sözleşmeler, Futbolcu Sözleşmeleri, Sigorta Sözleşmeleri.

1) Gayrimenkul Satış Sözleşmeleri

Gayrimenkul alım satımı belirtilen sınırlamalar dahilindedir, bu sebeple Türkiye’de yerleşik kişiler arasındaki gayrimenkul alım satımı Türk Lirası cinsinden ifa edilmelidir. Ancak, 11 Ocak 2011 tarihli ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu’nda (“TBK”) yer alan önalım, alım ve geri alım haklarının devri sözleşmeleri de satış sözleşmesi altında değerlendirilmesi sebebiyle sınırlandırmalara tabi olup olmadığı konusu tartışmalıdır. Şu an için, Değişiklikte sadece satış sözleşmelerine atıfta bulunduğundan yabancı para birimlerinin kullanımının sınırlandırılmasından muaf sayılmaktadır. Aşağıdaki bölümlerde ayrıntılı olarak açıklanan bu sınırlama için yalnızca birkaç istisna mevcuttur.

2) Menkul Satış Sözleşmeleri

Değişiklik ile bu konu oldukça geniş bir kapsamda ele alınmış olup her türlü taşınır mal alım-satımını sınırlandırır. Ancak aşağıdaki bölümde detaylı olarak açıklandığı üzere Bakanlıkça çıkarılan muafiyetler bu sınırlandırma alanını daraltır ve Türkiye’de yerleşik kişiler arasında yapılan motorlu taşıtlar hariç tüm alım ve satım sözleşmelerinin döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak düzenlenebileceğini belirtir. (Türk Hukukuna göre tüm motorlu taşıtlar taşınır mal olarak kabul edilir.) ([İkinci Değişiklik Tebliği ile değiştirilen 2008 32/34 sayılı Tebliğ’in 8’inci Maddesinin 9. Fıkrası] Ek olarak, Türk Hukuku uyarınca menkul kıymetler taşınır olarak kabul edilmelerine rağmen 32 Sayılı Kararın 15. Maddesinde herhangi bir değişiklik yapılmamasından bahisle işbu sınırlamalara istisnadır ve böylelikle Türk Şirket tahvilleri döviz cinsinden çıkarılabilir ve ihraç edilebilir.

3) Kira Sözleşmeleri

Türk Borçlar Kanunu’na göre (**“TBK”**) Kira Sözleşmesi bir bedel karşılığında bir şeyin kullanımının veya faydalarının bir başkasına devredilmesi taahhüdü olarak tanımlanmaktadır. Söz konusu değişiklik hem menkul hem de gayrimenkuller üzerinde uygulama alanı bulmuştur, bu sebeple Türkiye’de yerleşik kişiler arasında düzenlenen her türlü kira sözleşmesi döviz kullanımı kısıtlamalarına tabidir ve Türk Lirası cinsinden belirlenmelidir. Değişiklik tarihinden önce dövizle düzenlenen Kira Sözleşmeleri ise Türk Lirasına çevrilmelidir.

Araçların kiralanması (otomobiller dahil) konusu da Kira Sözleşmesi kapsamında değerlendirildiğinden sınırlama araç kiralarnı da kapsamaktadır. Değişiklikte ayrıca “diğer ödeme yükümlülüklerinden” bahsedilmektedir, bu sebeple kira sözleşmesinde belirtilen yükümlülüklerin yerine getirilmesi için teminat olarak verilmiş (çek, senet, banka teminat mektubu) herhangi bir menkul kıymetin de Türk Lirası cinsinden çıkarılması gerekir. Ancak Değişikliğin yürürlüğe girmesinden önce yapılan kira sözleşmelerinin dönüştürülmesiyle ilgili olarak, İkinci Değişiklik Tebliği bir muafiyet getirmekte ve bu mevduat ve menkul kıymetlerin Türk Lirasına çevrilmesinin gerekmediğine dikkat çekmektedir.(İkinci Değişiklik Tebliği ile değiştirilen 2008- 32/34 Sayılı Tebliğ’in 8’inci Maddesinin 28. Fıkrası)

4) Finansal Kiralama Sözleşmeleri

Türk Hukukuna göre (21 Kasım 2012 tarihli 6361 sayılı Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanunu) Finansal Kiralama, yatırım yapmak için işletme sermayesi yerine, opsiyon kiralayarak kaynakların verimli ve etkili kullanılmasını sağlayan orta ve uzun vadeli bir finansman yöntemidir. Türkiye’de iki tür finansal kiralama sözleşmesi vardır.

a) Finansal Kiralama: Yatırılan kalem, kiralama şirketi tarafından satın alınır ve kiracının kira ödemeleri karşılığında kullanmasını sağlar. Kiracı gecikme faizini yalnızca bir gider olarak kaydedebilir; ancak tüm kira tutarlarını kaydedemez ve yatırılan haklar üzerinden itfa paylarını tahsis eder. Sözleşme süresi sonunda malın mülkiyeti kiracıya devredilir.

b) İşletme Kirası: Yatırım yapılan ürünün mülkiyeti her zaman kiralama şirketinde kalır ve kiracı yatırım yapılan ögeyi nispeten daha kısa süreliğine kiralar. Kiralanan öge vade tarihinde finansal kiralama şirketine iade edilir ve kiracı kira bedelinin tamamını gider olarak kaydedebilir.

Değişiklik ile bu tür “kiralama” anlaşmalarına atıfda bulunulması ve dolayısıyla Türk Lirası cinsinden yapılması gerektiği belirtilse de İkinci Değişiklik Tebliği çeşitli alanlarda istisnalara yer vermektedir. Buna göre 32 sayılı Kararın 17 ve 17A maddelerinde belirtilen gemi ve finansal kiralamaya ilişkin finansal kiralama sözleşmeleri (yurt dışından alınan kredilerle ilgili/ Türkiye’de yerleşik kişilere ithalat/ihracat kapsamında verilen ürün kredileri ile ilgili) bu sınırlamalardan tamamen muaftır ve döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak düzenlenebilir.[İkinci Değişiklik ile değiştirilen 2008-32/34 sayılı Tebliğ’in 8 inci maddesinin 12-13. fıkrası]Ayrıca Değişikliğin yürürlüğe girmesinden önce yapılan taşınır ve taşınmazlara ilişkin finansal kiralama sözleşmeleri de Türk Lirasına çevrilme zorunluluğundan muaf tutulmuş yabancı para cinsinden yapılanlar için de aynı şekilde devam etmesine izin verilmiştir. .[İkinci Değişiklik ile Değiştirilen 2008 – 32/34 sayılı Tebliğ’in 8. Maddesinin 26. Fıkrası]

5) İş Sözleşmeleri

İş Sözleşmeleri 22 Mayıs 2003 tarihli 4857 Sayılı İş Kanunu’nda tanımlanırken, hizmet sözleşmeleri ise Türk Borçlar Kanunu’nda (TBK) tanımlanmıştır. Diğer hukuk sistemleri farklı türde “hizmet” sözleşmeleri içerir ve bu anlamda herhangi bir mal hizmet arasında daha geniş bir farklılığa sahiptir. (satış sözleşmelerine karşı danışmanlık veya bakım sözleşmeleri veya inşaat sözleşmeleri gibi) Ancak Türk Hukuku sadece işveren-çalışan ilişkisi altındaki “hizmet” sözleşmesini ifade eder, bu nedenle Değişiklikte “eser, iş ve hizmet” sözleşmelerine ayrı ayrı yapılan atıflar tartışmalara yol açtı.

Bu tür tartışmaların bazıları, aşağıdaki bölümlerde detaylı olarak açıklanmış olan Bakanlıkça yayımlanan “Sıkça Sorulan Sorular” ve “İkinci Değişiklik Tebliği” ile biraz olsun açıklığa kavuşturulmuştur. Değişiklik ile Türkiye’de yerleşik kişiler arasında tüm iş ve hizmet sözleşmelerinin (Anglo-Amerikan hukuk sisteminden ithal edilen hukuki anlayış çerçevesinde daha geniş bir uygulama alanı bulduğu söylenebilir) Türk Lirası cinsinden yapılmalı ve Değişikliğin yürürlüğe girmesinden önce düzenlenen sözleşmeler de yabancı para cinsinden düzenlendiyse Türk Lirasına çevrilmelidir

6) Hizmet, Danışmanlık, Lisans Sözleşmeleri

Yukarıda açıklandığı ve bir sonraki bölümde detaylı olarak inceleneceği üzere, Türk Hukuku'nda çalışan ve işveren ilişkisini tanımlayan dışında farklı bir "hizmet sözleşmesi" tanımı yoktur. Bununla birlikte Değişikliğin sözleşmelerdeki döviz kullanımı ile ilgili kısıtlamalar getirme niyetinin Türk Hukuku'nun genel kurallarından daha geniş olduğu anlaşılmaktadır ve bazı hizmet türlerine (diğer kanunlarda farklı şekilde tanımlanmış olmasına rağmen) "hizmet sözleşmeleri" olarak atıfta bulunmaktadır. (Danışmanlık, aracılık, bakım sözleşmeleri dahil olmak üzere Bakanlıkça çıkarılan Sıkça Sorulan Sorular ve İkinci Değişiklik Tebliği'nde sunulan örnek ve istisnalar)

Kural olarak, Değişiklik ile Türkiye'de yerleşik kişiler arasında yapılan "hizmet sözleşmeleri" (Anglo-Amerikan hukuk sisteminden ithal edilen anlayış çerçevesinde daha geniş uygulama alanı bulduğu anlaşılacağı üzere) Türk Lirası cinsinden düzenlenmeli ve Değişikliğin yürürlüğe girmesinden önce döviz cinsinden düzenlenen sözleşmeler de Türk Lirasına çevrilmelidir. Türk mevzuatında sözleşme serbestisi ilkesi kabul edildiğinden ve aynı zamanda "sui generis" türünde bir sözleşme olan "Lisans Sözleşmeleri" farklı sözleşmelerin özelliklerini bünyesinde bulundurur ve lisans türlerini kısıtlayıcı özel düzenleme içermez.

Kısaca özetlemek gerekirse, lisans sözleşmesi lisans veren ve lisans sahibi olarak bilinen iki taraf arasındaki yasal sözleşmedir. Tipik bir lisans sözleşmesinde, lisans veren lisans sahibine mal üretme ve satma, marka veya ticari marka adını kullanma ve lisans sahibinin sahip olduğu patentli teknolojiyi kullanma hakkı verir. Buna karşılık lisans sahibi genellikle lisans verenin mülkünün kullanımına ilişkin birtakım şartları ve telif hakkı olarak bilinen ödemeleri yapmayı kabul eder.

7) Eser Sözleşmeleri

Türk Borçlar Kanunu'nun (TBK) 470. Maddesinde tanımlanan Eser Sözleşmesi, yüklenicinin bir eser meydana getirmeyi, iş sahibinin ise bunun karşılığında bedel ödemeyi taahhüt ettiği sözleşmelerdir. Bu tür sözleşmeler sonuç vaadi içermesi itibariyle herhangi bir sonucun doğrudan vaad edilmediği iş sözleşmelerinden veya vekâlet sözleşmelerinden ayrılır. (İnşaat Sözleşmeleri, tamir ve bakım sözleşmeleri, plastik cerrahi operasyonları eser sözleşmelerine örnek gösterilebilir.

Kural olarak eser sözleşmeleri Türkiye'de yerleşik kişiler arasında Türk Lirası cinsinden akdedilmeli, 32 Sayılı Karar Değişikliğinin yürürlüğe girmesinden önce akdedilen eser sözleşmeleri de Türk Lirasına çevrilmelidir.

8) Turizmle İlgili Sözleşmeler

Bakanlığın açıklama notu hizmet sözleşmelerinin içeriğini daha belirgin hale getirmiştir. Açıklayıcı Not uyarınca; İhracat Tebliği (**İhracat Sayılan Satış ve Teslimler ile Döviz Kazandırıcı Hizmet ve Faaliyetlerde Vergi, Resim ve Harç İstisnası Hakkında Tebliğ 2017/4**) 6. Maddesinde sayılan sözleşmeler hizmet sözleşmeleri kapsamındadır. (Diğer taraftan, 2017/4 sayılı İhracat Tebliği'nin 6 / 1- (h) maddesi uyarınca; Turizm işletmelerinin (örneğin otellerin) döviz cinsi karşılığı yurt içi ve yurt dışı servis satışları döviz tasarruf işlemleri kapsamındadır.

Ayrıca Türkiye Otelciler Birliği (**TOB**) açıklaması uyarınca; Turizm işletmeleri (örneğin: oteller) ve seyahat acenteleri Türkiye'de yerleşik kişilerle döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak hizmet sözleşmeleri yapabilirler. Bu bağlamda, turizm işletmelerinin ve seyahat acentelerinin, Türkiye'de yerleşik kişilerle yaptıkları hizmet sözleşmelerine bağlı olarak döviz yasağı kapsamında yer almayacağını düşünüyoruz.

9) Futbolcu Sözleşmeleri

Futbolcu ücretleri İş Sözleşmesi kapsamında değerlendirilir. İlk Değişiklik Tebliği'nin 8. Maddesinin 3. Fıkrası uyarınca;

- T.C vatandaşı olmayan futbolcuların maaşları döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak ödenebilir.
- T.C vatandaşı olan futbolculara ise döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak ödeme yapılamaz.

10) Sigorta Sözleşmeleri

Sigorta sözleşmeleri Tebliğ kapsamına girmemektedir. Ancak, Tebliğ uyarınca döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak yapılması mümkün olmayan sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerinden birinin sigorta sözleşmesi olması durumunda bu sigorta sözleşmesinin döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak yapılması mümkün bulunmamaktadır.

C) UYGULANABİLECEK KISITLAMALAR VE İKİNCİ DEĞİŞİKLİK TEBLİĞİ İLE GETİRİLEN İSTİSNALAR İLE BAKANLIK AÇIKLAYICI NOTU (27 ŞUBAT 2019 TARİHİ İTİBARI İLE GÜNCELLENMİŞ HALİ)

13 Eylül 2018 tarihli Değişiklik Kararı, sözleşmelerin döviz cinsinden akdedilme hususundaki kısıtlamalara getirilecek istisnaların Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından yürütüleceğini belirtmiştir. Bakanlık ilk olarak, 6 Ekim 2018 tarihinde 2018-32/21 Sayılı Tebliğ (“**İlk Değişiklik Tebliği**”) ile 32 Sayılı Karara İlişkin 2008-32/34 sayılı Tebliğ’de (Tebliğin önceden geçersiz kılınan “Döviz Cinsinden veya Döviz Endeksli Sözleşmeler” başlıklı 8. maddesinin yeni bir versiyonu eklenmiştir) değişiklik yapmış, 16 Kasım 2018 tarihinde Bakanlık 2018-32/52 sayılı Tebliğ ile (“**İkinci Değişiklik Tebliği**”) 2008-32/34 sayılı ilk tebliğde (6 Ekim 2018 tarihinde Tebliğin “Döviz Cinsinden veya Döviz Endeksli Sözleşmeler” başlıklı 8. maddesinin revize edilmiş versiyonu) değişiklik yapmış ve son olarak 27 Şubat 2019 tarihinde internet sitesinde “Sıkça Sorulan Sorular” başlığı altında açıklayıcı bir not yayınlamış (“**Bakanlık Açıklayıcı Notu**”) ve yürürlükte olan sözleşme değerlerinin nasıl dönüştürüleceğine ilişkin hesaplamalar ile İkinci Değişiklik Tebliğinin uygulanmasına ilişkin örnekleri sunmuştur (Bakanlık, birkaç hata nedeni ile ilk çıkarmış olduğu örnek hesaplamaları değiştirmiştir).

Aşağıdaki tablo uygulanacak olan sınırlamaları ve istisnaları analiz etmek amacıyla oluşturulmuştur:

Sözleşme Türü	Döviz Kullanımının Kısıtlanması ve Değişiklik Tebliğinden Önce Akdedilenlerin Döviz Cinsinden Türk Lirasına Dönüştürülmesi	Sağlanan İstisnalar
Satış Sözleşmesi (Gayrimenkuller için)	<u>Uygulanan Sınırlama</u> -Türkiye’de yerleşik kişiler arasında akdedilen gayrimenkul satış sözleşmeleri	<u>Sağlanan İstisnalar</u> -T.C vatandaşı olmayan Türkiye’de yerleşik kişilerin alıcı taraf oldukları gayrimenkul satış sözleşmeleri
Satış Sözleşmesi (Menkuller için)	<u>Uygulanan Sınırlama</u> -Türkiye’de yerleşik kişiler arasındaki araç satış sözleşmeleri	<u>Sağlanan İstisnalar</u> - Türkiye’de yerleşik kişilerin kendi aralarında akdedecekleri; taşıt satış sözleşmeleri dışında kalan menkul satış sözleşmeleri - Türkiye’de yerleşik kişilerin kendi aralarında akdedecekleri; bilişim teknolojileri kapsamında yurt dışında üretilen yazılımlara ilişkin satış sözleşmeleri - Kamu kurum ve kuruluşlarının veya Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı şirketlerinin taraf oldukları satış sözleşmeleri - Kamu kurum ve kuruluşlarının taraf olduğu döviz cinsinden veya döviz

		<p>endekslı ihaleler, sözleşmeler ve milletlerarası andlaşmaların ifası kapsamında gerçekleştirilecek olan projeler dahilinde; yükleniciler veya görevli şirketlerin ve bunların sözleşme imzaladığı tarafların üçüncü taraflarla akdedeceği satış sözleşmeleri</p> <p>- Türkiye’de yerleşik yolcu, yük veya posta taşıma faaliyetinde bulunan ticari havayolu işletmeleri; hava taşıma araçlarına, motorlarına ve bunların aksam ve parçalarına yönelik teknik bakım hizmeti veren şirketler; sivil havacılık mevzuatı kapsamında havalimanlarında yer hizmetleri yapmak üzere çalışma ruhsatı alan veya yetkilendirilen kamu ya da özel hukuk tüzel kişiliği statüsündeki kuruluşlar ile söz konusu kuruluşların kurdukları işletme ve şirketler ile doğrudan veya dolaylı olarak sermayelerinde en az yüzde elli hisse oranına sahip olduğu ortaklıkların Türkiye’de yerleşik kişilerle akdettikleri sözleşmeler</p>
Kira Sözleşmesi (Gayrimenkuller için)	<p><u>Uygulanan Sınırlama</u></p> <p>-Türkiye’de yerleşik kişiler kendi aralarında akdedecekleri; konusu yurt içinde yer alan gayrimenkuller olan, konut ve çatılı iş yeri dâhil gayrimenkul kiralama sözleşmeleri</p> <p>Yukarıda belirtilen taraflarca yürütülen sözleşmelerin 16 Aralık 2018’den önce Türk Lirası’na çevrilmesi gerekir.</p>	<p><u>Sağlanan İstisnalar</u></p> <p>- Türkiye’de ikamet eden ancak T.C vatandaşı olmayan kişilerin kiracı olarak taraf oldukları sözleşmeler</p> <p>- Gümrüksüz satış mağazalarının kiralınmasına ilişkin sözleşmeler</p> <p>- Kültür ve Turizm Bakanlığında belgeli konaklama tesislerinin işletilmesi amacıyla kiralınmasıyla ilgili gayrimenkul kiralama sözleşmeleri</p>
Kira Sözleşmesi (Menkuller için)	<p><u>Uygulanan Sınırlama</u></p> <p>-Türkiye’de ikamet edenler arasında araç kiralama sözleşmeleri, 16 Aralık 2018 tarihinden önce Türk Lirası’na çevrilmelidir.</p>	<p><u>Sağlanan İstisnalar</u></p> <p>- Türkiye’de yerleşik kişilerin kendi aralarında akdedecekleri; taşıt kiralama sözleşmeleri dışında kalan menkul kiralama sözleşmeleri</p> <p>- Kamu kurum ve kuruluşlarının veya Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı şirketlerinin taraf oldukları sözleşmeler</p> <p>- Kamu kurum ve kuruluşlarının taraf olduğu döviz cinsinden veya dövize endekslı ihaleler, sözleşmeler ve milletlerarası andlaşmaların ifası kapsamında gerçekleştirilecek olan projeler dahilinde; yükleniciler veya görevli şirketlerin ve bunların sözleşme imzaladığı tarafların üçüncü taraflarla</p>

		<p>akdedeceği kira sözleşmeleri</p> <ul style="list-style-type: none"> - Türkiye’de yerleşik yolcu, yük veya posta taşıma faaliyetinde bulunan ticari havayolu işletmeleri; hava taşıma araçlarına, motorlarına ve bunların aksam ve parçalarına yönelik teknik bakım hizmeti veren şirketler; sivil havacılık mevzuatı kapsamında havalimanlarında yer hizmetleri yapmak üzere çalışma ruhsatı alan veya yetkilendirilen kamu ya da özel hukuk tüzel kişiliği statüsündeki kuruluşlar ile söz konusu kuruluşların kurdukları işletme ve şirketler ile doğrudan veya dolaylı olarak sermayelerinde en az yüzde elli hisse oranına sahip olduğu ortaklıkların Türkiye’de yerleşik kişilerle akdettikleri menkul kiralama sözleşmeleri
İş Sözleşmesi	<p><u>Uygulanan Sınırlama</u> -Türkiye’de yerleşik kişiler arasındaki iş sözleşmeleri</p>	<p><u>Sağlanan İstisnalar</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Türkiye’de ikamet eden T.C vatandaşı olmayanların taraf oldukları iş sözleşmeleri - Türkiye’de yerleşik kişilerin kendi aralarında akdedecekleri; yurtdışında ifa edilecek İş Sözleşmeleri -Gemi adamlarının taraf oldukları İş Sözleşmeleri -Dışarıda yerleşik kişilerin Türkiye’de bulunan; şube, temsilcilik, ofis, irtibat bürosu, doğrudan veya dolaylı olarak yüzde elli ve üzerinde pay sahipliklerinin veya ortak kontrol ve/veya kontrolüne sahip bulunduğu şirketler ile serbest bölgedeki faaliyetleri kapsamında serbest bölgelerdeki şirketlerin işveren olarak taraf olduğu İş Sözleşmeleri
Finansal Kiralama Sözleşmesi	<p><u>Uygulanan Sınırlama</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Değişiklik Tebliğinin yürürlüğe girdiği tarihten önce akdedilmiş bulunan, menkul ve gayrimenkullere ilişkin finansal kiralama sözleşmeleri 	<p><u>Sağlanan İstisnalar</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -4490 sayılı Türk Uluslararası Gemi Sicili Kanunu ile 491 sayılı Kanun Hükmünde Kararıyla Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunda tanımlanan gemilere ilişkin finansal kiralama (leasing) sözleşmeleri - 32 sayılı Kararın 17 ve 17 / A maddeleri uyarınca yapılan finansal kiralama sözleşmeleri - Kamu kurum ve kuruluşlarının veya Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme

		<p>Vakfi şirketlerinin taraf oldukları finansal kiralama sözleşmeleri</p> <ul style="list-style-type: none">- Kamu kurum ve kuruluşlarının taraf olduğu döviz cinsinden veya dövize endeksli ihaleler, sözleşmeler ve milletlerarası anlaşmaların ifası kapsamında gerçekleştirilecek olan projeler dahilinde; yükleniciler veya görevli şirketlerin ve bunların sözleşme imzaladığı tarafların üçüncü taraflarla akdedeceği finansal kiralama sözleşmeleri- Türkiye’de yerleşik yolcu, yük veya posta taşıma faaliyetinde bulunan ticari havayolu işletmeleri; hava taşıma araçlarına, motorlarına ve bunların aksam ve parçalarına yönelik teknik bakım hizmeti veren şirketler; sivil havacılık mevzuatı kapsamında havalimanlarında yer hizmetleri yapmak üzere çalışma ruhsatı alan veya yetkilendirilen kamu ya da özel hukuk tüzel kişiliği statüsündeki kuruluşlar ile söz konusu kuruluşların kurdukları işletme ve şirketler ile doğrudan veya dolaylı olarak sermayelerinde en az yüzde elli hisse oranına sahip olduğu ortaklıkların Türkiye’de yerleşik kişilerle akdettikleri finansal kiralama sözleşmeleri
Lisans Sözleşmesi	<p><u>Uygulanan Sınırlama</u></p> <ul style="list-style-type: none">- Uygulanan herhangi bir sınırlama bulunmamaktadır.	<p><u>Sağlanan İstisnalar</u></p> <ul style="list-style-type: none">- Türkiye’de yerleşik kişilerin taraf oldukları yurt dışında üretilen donanım ve yazılımlara ilişkin lisans sözleşmeleri- Kamu kurum ve kuruluşlarının veya Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı şirketlerinin taraf oldukları lisans sözleşmeleri- Kamu kurum ve kuruluşlarının taraf olduğu döviz cinsinden veya dövize endeksli ihaleler, sözleşmeler ve milletlerarası anlaşmaların ifası kapsamında gerçekleştirilecek olan projeler dahilinde; yükleniciler veya görevli şirketlerin ve bunların sözleşme imzaladığı tarafların üçüncü taraflarla akdedeceği lisans sözleşmeleri- Türkiye’de yerleşik yolcu, yük veya posta taşıma faaliyetinde bulunan ticari havayolu işletmeleri; hava taşıma araçlarına, motorlarına ve bunların aksam ve parçalarına yönelik teknik bakım hizmeti veren şirketler; sivil havacılık mevzuatı kapsamında havalimanlarında yer hizmetleri yapmak üzere çalışma ruhsatı alan veya

		yetkilendirilen kamu ya da özel hukuk tüzel kişiliği statüsündeki kuruluşlar ile söz konusu kuruluşların kurdukları işletme ve şirketler ile doğrudan veya dolaylı olarak sermayelerinde en az yüzde elli hisse oranına sahip olduğu ortaklıkların Türkiye’de yerleşik kişilerle akdettikleri lisans sözleşmeleri
Hizmet Sözleşmesi (Aracılık, Danışmanlık vs.)	<u>Uygulanan Sınırlama</u> - Türkiye’de yerleşik kişilerin kendi aralarında akdedecekleri hizmet sözleşmeleri	<u>Sağlanan İstisnalar</u> -Türk vatandaşı olmayanlar tarafından yürütülen hizmet sözleşmeleri - İhracat, transit ticaret, ihracat sayılan satış ve teslimler ile döviz kazandırıcı hizmet ve faaliyetler kapsamında yapılan hizmet sözleşmeleri - Türkiye’de ikamet eden kişiler tarafından yurtdışında yürütülen faaliyetler kapsamındaki hizmet sözleşmeleri - Türkiye’de yerleşik kişilerin kendi aralarında akdedecekleri; Türkiye’de başlayıp yurtdışında sonlanan, yurtdışında başlayıp Türkiye’de sonlanan veya yurt dışında başlayıp yurtdışında sonlanan hizmet sözleşmeleri -Türkiye’de ikamet edenler arasında akdedilen yurtdışında üretilen yazılım ve donanımlara ilişkin hizmet sözleşmeleri -Dışarıda yerleşik kişilerin Türkiye’de bulunan; şube, temsilcilik, ofis, irtibat bürosu, doğrudan veya dolaylı olarak yüzde elli ve üzerinde pay sahipliklerinin veya ortak kontrol ve/veya kontrolüne sahip bulunduğu şirketler ile serbest bölgedeki faaliyetleri kapsamında serbest bölgelerdeki şirketlerin hizmet alan olarak taraf olduğu hizmet sözleşmeleri - Kamu kurum ve kuruluşlarının veya Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı şirketlerinin taraf oldukları hizmet sözleşmeleri - Kamu kurum ve kuruluşlarının taraf olduğu döviz cinsinden veya dövize endeksli ihaleler, sözleşmeler ve milletlerarası anlaşmaların ifası kapsamında gerçekleştirilecek olan projeler dahilinde; yükleniciler veya görevli şirketlerin ve bunların sözleşme imzaladığı tarafların üçüncü taraflarla akdedeceği hizmet sözleşmeleri - Türkiye’de yerleşik yolcu, yük veya posta taşıma faaliyetinde bulunan ticari havayolu işletmeleri; hava taşıma araçlarına, motorlarına ve bunların aksam ve parçalarına yönelik teknik

		bakım hizmeti veren şirketler; sivil havacılık mevzuatı kapsamında havalimanlarında yer hizmetleri yapmak üzere çalışma ruhsatı alan veya yetkilendirilen kamu ya da özel hukuk tüzel kişiliği statüsündeki kuruluşlar ile söz konusu kuruluşların kurdukları işletme ve şirketler ile doğrudan veya dolaylı olarak sermayelerinde en az yüzde elli hisse oranına sahip olduğu ortaklıkların Türkiye’de yerleşik kişilerle akdettikleri hizmet sözleşmeleri
Eser Sözleşmesi	<u>Uygulanan Sınırlama</u> Uygulanan herhangi bir sınırlama bulunmamaktadır.	<u>Sağlanan İstisnalar</u> - Türkiye’de yerleşik kişilerin; kendi aralarında akdedecekleri, döviz cinsinden maliyet içeren eser sözleşmeleri
4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun kapsamında gerçekleştirilen işlemlere ilişkin olarak yapılan sözleşmeler	Uygulanan herhangi bir sınırlama bulunmamaktadır.	- 4749 sayılı Kanun kapsamındaki işlemlerle ilgili bankaları da içeren tüm sözleşmeler
Sermaye Piyasasına İlişkin Sözleşmeler	<u>Uygulanan Sınırlama</u> - 32 Sayılı Karar Hükümlerine aykırı olmamak koşuluyla	<u>Sağlanan İstisnalar</u> - 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu sermaye piyasası araçlarının döviz cinsinden oluşturulması, ihracı, alım satımı ve yapılan işlemlere ilişkin sözleşmeler

D) TÜRK LİRASINA DÖNÜŞTÜRME VE YABANCI PARA BİRİMİ SINIRLAMALARINA BAĞLI SÖZLEŞMELERİN / ANLAŞMALARIN UYGULANMASI İÇİN BEDELİN YENİDEN BELİRLENMESİ

Daha önce de belirtildiği gibi; Değişiklik Tebliği ile yabancı para birimlerinde akdedilmiş sözleşmelerin yürürlüğe grime tarihinden önce Türk Lirasına çevrilmesi/uyarlanması için otuz (30) günlük süre tanınmıştır. Konuya ilişkin tartışmalar sürerken, Bakanlık 16 Kasım 2018’de ikinci kez Değişiklik Tebliği ile uygulama ve sınırlamalara ilişkin ayrıntıları yayımlamıştır; yabancı para birimlerinde uygulanmakta olan bu kısıtlamalarla düzenlenen tüm sözleşmelerin 16 Aralık 2018 tarihinden önce Türk Lirası’na çevrileceği kabul edilmektedir. Bakanlığın, kısıtlamalarla yapılan sözleşmelere ilişkin düzenlenen faturaların da Türk Lirası cinsinden verilmesi gerektiğine ilişkin açıklaması unutulmamalıdır.

Ek olarak, Değişiklik Tebliği’nin uygulanma tarihinden önce yabancı paraya çevrilen ve tarafların yeni Türk Lirası tutarında anlaşamadığı sözleşmelerde, Bakanlık dönüşümün aşağıdakiler kullanılarak yapılacağına açıklamıştır:

- (i) Anlaşma / sözleşme bedelinin Türk Lirası karşılığı, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından ilan edilen 2 Ocak 2018 tarihli döviz satış kuru kullanılarak belirlenir. (“TCMB”)
- (ii) Hesaplanan bu değer, 2 Ocak 2018 tarihi ile sözleşme uyum / dönüşüm tarihi arasındaki artık günler dikkate alınmadan, aylık olarak Tüketici Fiyat Endeksi (TÜFE) oranı kullanılarak güncellenir.

Bakanlık daha sonra daha önce belirtilen Açıklayıcı Not'ta aşağıdaki örnek hesaplamaları yayımladı. Bu hesaplamaların güncellenmiş hali aşağıda listelenmiştir:

-Tarafların yeni Türk Lirası değerine karar verememesi halinde:

Sözleşme tarihi	: 18.02.2017
TL'ye çevrilme tarihi	: 11.10.2018
Döviz Sözleşme bedeli	: 18.02.2017 tarihli 5 yıl süreli sözleşmede yer alan “yıllık” sözleşme bedeli
TCMB kuru	: 02.01.2018 tarihinde belirlenen gösterge niteliğindeki Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası efektif satış kuru
TÜFE	: 02.01.2018 tarihinden 11/10/2018'e kadar Türkiye İstatistik Kurumu tarafından açıklanan 9 aylık toplam TÜFE değişim oranı
TL'ye Çevrilen Sözleşme Bedeli	: (Sözleşme bedeli * TCMB kuru) *(1+TÜFE)

Yukarıdaki Örneğin Sayısal Hesaplaması:

Sözleşme tarihi	: 18.02.2017
TL'ye çevrilme tarihi	: 11.10.2018
Döviz Sözleşme bedeli	: 1000 ABD doları
TCMB kuru	: 3,7776 Dolar/TL
TÜFE	: 19,37 %
TL'ye Çevrilen Sözleşme Bedeli	= (1000 *3,7776) *(1+0,1937)= 4.509,32 TL

-Yürürlükte olan konut ve çatılı işyerlerine ilişkin kira sözleşmeleri örneği

Sözleşme tarihi	: 18.02.2017
TL'ye Çevrilme tarihi	: 11.10.2018
Döviz Sözleşme bedeli	: 18.02.2017 tarihli 5 yıl süreli sözleşmede yer alan konut veya çatılı iş yeri yıllık kira sözleşmesi bedeli
TCMB kuru	: 02.01.2018 tarihinde belirlenen gösterge niteliğindeki Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası efektif satış kuru
TÜFE₁	: 02.01.2018 tarihinden 11/10/2018'e kadar Türkiye İstatistik Kurumu tarafından açıklanan 9 aylık toplam TÜFE değişim oranı
Sözleşme Bedeli₁	: 11/10/2018-18/2/2019 tarihleri arasında geçerli Sözleşme Bedeli (TL)
Sözleşme Bedeli₁	= (Döviz Sözleşme bedeli * TCMB kuru) * (1+TÜFE ₁)
TÜFE₂	: 11.10.2018 tarihinden 18.02.2019'a kadar Türkiye İstatistik Kurumu tarafından açıklanan 4 aylık toplam TÜFE değişim oranı
Sözleşme Bedeli₂	: 18.2.2019-18.02.2020 tarihleri arasında geçerli Sözleşme Bedeli (TL)
Sözleşme Bedeli₂	= Sözleşme bedeli ₁ * (1+TÜFE ₂)
TÜFE₃	: 18.02.2019 tarihinden 18.02.2020'ye kadar Türkiye İstatistik Kurumu tarafından açıklanan yıllık TÜFE değişim oranı
Sözleşme Bedeli	: 18.02.2020-11.10.2020 tarihleri arasında geçerli Sözleşme Bedeli (TL)
Sözleşme Bedeli₃	= Sözleşme bedeli ₂ * (1+TÜFE ₃)

Yukarıdaki Örneğin Sayısal Hesaplaması:

Sözleşme tarihi	:18/2/2017
TL'ye çevrilme tarihi	: 11/10/2018
Döviz Sözleşme bedeli	: 1000 ABD doları
TCMB kuru	: 3,7776 Dolar/TL
TÜFE ₁	: 19,37 %
Sözleşme Bedeli ₁	= (1000 *3,7776) *(1+0,1937) = 4.509,32 TL
TÜFE ₂	: 6 % (VARSAYIM)
Sözleşme Bedeli ₂	= 4.509,32* (1+0,06) = 4.779,88 TL
TÜFE ₃	: 15 % (VARSAYIM)
Sözleşme Bedeli ₃	= 4.779,88* (1+0,15) = 5.496,86 TL

E) DAMGA VERGİSİ VE KISITLAMA DEĞİŞİKLİKLERİ NEDENİ İLE YENİLEME VE EK SURETİ İLE SÖZLEŞMELERİN DÖVİZ CİNSİNDEN DÖNDÜRÜLMESİNE UYGULANACAK DAMGA VERGİSİ

1) Türkiye'de Damga Vergisi

Damga Vergisi; Türkiye'de sözleşmeler, anlaşmalar, senetler, akreditif mektupları, teminat mektupları, mali çizelgeler ve ücret bordroları da dahil olmak üzere çok çeşitli belgelere uygulanan ancak uygulama alanı yalnızca bunlarla sınırlı olmayan dolaylı bir vergidir. Prensipte olarak, Türkiye'de damga vergisi yalnızca Türkiye sınırları içerisinde gerçekleşen işlemlere uygulanabilir. Ancak, yabancı ülkelerde, yabancı elçiliklerde veya Türk konsolosluklarında imzalanmış evraklar, resmi makamlara sunulmaları durumunda damga vergisine tabi olabilir.

İki tür damga vergisi bulunmaktadır: (i) orantılı damga vergisi ve (ii) sabit damga vergisi. Damga Vergisi Kanunu, orantılı veya sabit damga vergisine tabi belgeleri ve bu maddelere uygulanması gereken orantılı veya sabit tutarları listeler.

Orantılı damga vergisinde, evrakın türüne ve niteliğine göre, damga vergisi evrakta yazan para miktarını bir oranı olarak hesaplanırken sabit damga vergisinde yalnızca evrakın niteliği göz önünde bulundurulur ve 1 Temmuz 1964 tarihli ve 488 sayılı Damga Vergisi Kanunu'nda ("STL") belirtilen sabit tutar uygulanır.

Çoğu durumda, Türkiye'de damga vergisi evrakta belirtilen değer (orantılı damga vergisi) yüzdesi olarak (belirtilen en yüksek tutar), evrakın türüne bağlı olarak %0.189 ile %0.948 arasında değişen bir ücret olarak uygulanır (Parasal tutar içeren sözleşmeler için oran %0,948'dir).

Kanun, taraflardan her birinin; sözleşmelerdeki toplam damga vergisi tutarından sorumlu olduğunu belirtmektedir (Gelir idaresi başkanlığı her iki taraftan da toplayabilir, taraflar eşit ücret için anlaşabilir ya da sözleşmeyle taraflardan birinin tüm tutarı ödemesi kararlaştırılır ve sözleşme sessiz kalırsa, uygulamada işbu taraf tutarın yarısını diğer tarafa yansıtabilir). Her orijinal belge, damga vergisinin miktarının hesaplanmasında ayrı olarak değerlendirilmelidir. DVK ayrıca, yıllık bazda ayarlanan tek bir belge için ödenecek damga vergisi miktarını da garanti eder. 2018 yılı için damga vergisi üst sınırı 2,135,949.30 TL'dir. Ayrıca, bazı belgeler ve sözleşmeler için çeşitli damga vergisi muafiyetleri de bulunmaktadır.

DVK, 2016 yılında önemli ölçüde değişikliğe uğramıştır ve bu değişikliklerle ilgili bazı yerlerin altını çizmek yerinde olacaktır:

- Bir evrağın her kopyasından alınan mükerrer damga vergisi, orantılı damga vergisine tabi evraklar için durdurulacaktır. Yani, tarafların sözleşmenin birden fazla nüsha halinde yürütülmesi konusunda anlaşmaya varmaları dikkate alınmaksızın, damga vergisi yalnız bir kez tahsil edilecektir.
- Peşinat, ceza, ceza maddesi gibi sözleşmenin yaptırımını olarak düzenlenmiş taahhütler doğrudan sözleşmenin konusu olmadıkça, damga vergisi bu taahhütlerin miktarlarına göre hesaplanmayacaktır.
- Damga vergisine ilişkin bir sözleşmede, kanunla belirlenen en yüksek değer üzerinde değişiklik yapılması durumunda, değişiklik yalnızca sözleşmenin değerine ilişkinse damga vergisi uygulanmamalıdır ancak sözleşmenin kalan hükümleri değişmeden kalmalıdır.
- Bakanlar Kurulu'nun, damga vergisi oranını belirlemesi konusundaki yetkisi, orantılı damga vergisi oranını sıfıra indirmek adına genişletilmiştir. Ayrıca, Bakanlar Kurulu sermaye piyasası kanunu kapsamındaki evraklara ilişkin yetkilerinin yanı sıra bankacılık mevzuatı kapsamındaki evraklara ilişkin damga vergisi oranını belirleme konusunda yetkilendirilmiştir.
- Sigorta sözleşmelerine ve sigorta primlerinin ödenmesine ilişkin belgelere ilişkin değişiklik yapıldığında, aynı belgelerde yazılı sigorta taahhütleri damga vergisi muafiyeti kapsamına dahil edilmiştir ve dolayısıyla damga vergisinin asıl anlaşma bedeli üzerinden tahsil edilmesi amaçlanmaktadır.
- Bireysel emeklilik sözleşmeleri de damga vergisinden muaf tutulacaktır.
- Anonim şirketlerin, sınırlı sorumlu şirketlerin ve sınırlı hisseli ortaklıkların hisse devrine ilişkin evrakları damga vergisinden muaf tutulacaktır.
- Damga Vergisi muafiyeti gayrimenkul yatırım ortaklıkları tarafından yapılan satış sözleşmeleri, gayrimenkul satış portföyleri ve satış vaadi sözleşmelerine uygulanacaktır.

2) Değişiklik Tebliğinden Önce Akdedilmiş ve Türk Lirası Cinsine Dönüştürülmüş Olan Sözleşmelere Damga Vergisi Uygulamaları

Değişiklik Tebliğın yürürlüğe girmesinin akabinde, sözleşmelerin Türk Lirası'na dönüştürülmesi hususu taraflarca yazılı olarak yapıldığından ve ek sözleşmeler, ekler ve diğer yazılı belgeler ile gerçekleştiğinden uygulanacak damga vergisinin nasıl ve ne oranda uygulanacağı sorun yarattı. Anlaşmazlığı çözmek ve konuya açıklık getirmek amacıyla Bakanlık 22 Kasım 2018 tarihli ve 22 No.lu Damga Vergisi Sirküleri'ni yayımladı. **(22 No.lu Damga Vergisi Sirküleri)**

22 No'lu Damga Vergisi Sirküleri, **aşağıdaki şartların tümü yerine getirildiği takdirde**, revize edilmiş sözleşmelere damga vergisi uygulanmayacağını belirtir;

- Sözleşmenin ilgili hükümlerinde, **fiyatla ilgili** hükümler haricinde (sürenin uzatılması, taraflarda değişiklik, yeni işlerin eklenmesi vb.) herhangi değişiklik yoksa,
- Sözleşmenin dönüştürülmesinden sonraki Türk Lirası cinsinden değerinin, döviz cinsinden akdedilen asıl (orijinal) sözleşmenin değerinin **Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası tarafından belirlenen efektif satış kuru üzerinden Türk Lirası'na dönüştürüldüğü** değerini aşmıyorsa,
- Ana (orijinal) sözleşmeye yapılan bir referans varsa.

Yeni Taraflarla Aynı Sözleşme

Bir sözleşmenin temel şartlarından biri tarafların belirlenmesidir. Bu nedenle, taraflardan birinin değişmesi sözleşmenin yürürlükten kaldırılmasıyla eşdeğerdir. Sözleşme şartları ve miktar aynı kalır fakat taraflar esas sözleşmedekinden farklı olursa, esas sözleşmeden farklı yeni bir sözleşme olacağından, damga vergisi bu sözleşmenin genel koşulları kapsamında uygulanacaktır.

Yeni Sözleşme ile İlk Sözleşmenin Genişletilmesi

İlk sözleşmenin süresi yeni sözleşme ile uzatıldığı takdirde, damga vergisi için vergi değerlendirmesi hesaplamasında yeni süre dikkate alınacağından, işbu yeni vergi değerlendirilme tutarı esas tutardan yüksek olacaktır. Bu nedenle, yeni anlaşma kapsamında yapılacak hesaplama sonucunda gerçekleşecek olan fark üzerinden damga vergisinin hesaplanması gerekmektedir. Yeni anlaşmada mutabık kalınan miktarın artması durumunda, hem artış miktarı üzerinden hem de sürenin uzaması nedeniyle artan miktar üzerinden damga vergisi alınacaktır.

Yeni Sözleşme ile Sözleşmeye Yeni Öğelerin Eklenmesi

Sözleşmenin, yeni konularına ait fiyatlara damga vergisi uygulanacaktır.

F) DEĞİŞİKLİK TEBLİĞİ'NE UYULMAMASI HALİNDE UYGULANACAK YAPTIRIMLAR VE CEZALAR

32 Sayılı Karar ve dolayısıyla Değişiklik Tebliği ile getirilen sınırlamalara ilişkin düzenlemeler 20 Şubat 1930 tarih ve 1567 sayılı Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında Kanun'un 3/1 maddesi gereğince cezalandırılmaktadır.

Buna göre, her bir örnek (ihlal ya da uymama örneği) 3.000 TL – 25.000 TL arası idari para cezası ile cezalandırılır (and subject to reevaluation rates currently considered the amounts shall be considered as TRL 6.300 and TRL 55.000 subject to the Explanatory Note of the Ministry) ve sözleşmelerin/anlaşmaların taraflarına ayrı ayrı uygulanır.

İhlal tarihinden başlayarak para cezasının tahsiline kadar devam eden gecikme faizi de para cezasının üzerine tahakkuk ettirilir. İhlal tarihinde Merkez Bankası tarafından ilan edilen döviz satım oranı, döviz cinsinden işlenen ihlallere uygulanacak idari para cezası hesaplanırken dikkate alınır ve ihlalin tekrarlanması durumunda para cezaları iki katına çıkarılır. Para cezaları, Döviz düzenlemelerini denetlemeye yetkili görevliler tarafından yapılan denetimlerin ardından Cumhuriyet Savcıları tarafından verilir. (Vergi denetçileri dahil).

G) SONUÇ

32 Sayılı Kara rîle meydana gelen değişiklikler oldukça önem arz etmektedir ve Türkiye’de döviz cinsinden yapılan sözleşmelere katı sınırlamalar getirmektedir. Sınırlamalara uymama cezaları yüksek ve tekrarlı olarak verilebildiğinden, 13 Eylül 2018 tarihinden önce yapılan sözleşmelerdeki/anlaşmalardaki etkilenen paydaların 16 Aralık 2018 tarihine kadar tahvil edilmesi/kabul edilmesi gerekmektedir.

Değişiklik Tebliğı kapsamındaki kira sözleşmesi şartlarının uyarlanması/dönüştürülmesiyle ilgili olarak iki (2) yıllık sürenin kısa bir süre olmasına rağmen (işbu durum döviz kurlarındaki sabitlik sağlanınca kısıtlamaların iki yıl sonra kaldırılabilceğı ihtimalini ortaya çıkarmaktadır), bu kısıtlamaların geçici bir süre için yapıldığına dair yasal bir dayanak mevcut değildir. Bu nedenle, etkilenen taraflar, öngörülebilir kısa ve orta vadede bütçeleri bakımından Türk Lirası değerini dikkate almalıdır.

TÜRK PARASI KIYMETİNİ KORUMA HAKKINDA 32 SAYILI KARARA İLİŞKİN TEBLİĞ (TEBLİĞ NO:2008-32/34)’DE 16/11/2018 TARİHİNDE YAPILAN DEĞİŞİKLİK İLE İLGİLİ OLARAK SIKÇA SORULAN SORULAR (BAKANLIK AÇIKLAYICI NOTU)

1. Kültür ve Turizm Bakanlığı’ndan belgeli konaklama tesislerinin işletilmesi amacıyla kiralanması konusunu düzenleyen Tebliğ’in 8. maddesinin dördüncü fıkrasında; yalnızca konaklama tesisinin bütünüün kiralanması mı düzenlenmektedir? Konaklama tesisinin kuaför, spa merkezi vs gibi ticari bölümlerinin ayrı ayrı kiralanmasına ilişkin sözleşmelerin döviz cinsinden ya da dövize endeksli yapılabilmesi mümkün müdür?

Kültür ve Turizm Bakanlığında belgeli konaklama tesislerinin hamam, havuz, spa, kuaför, market gibi ticari alanlarının işletilmesi amacıyla kiralanmasına ilişkin sözleşmelerde kira bedelinin döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılmasının mümkün olduğu değerlendirilmekle beraber; otel odalarının konaklama amacıyla Türkiye’de yerleşik kişilere döviz cinsinden veya dövize endeksli kiralanması mümkün bulunmamaktadır.

2. Hizmet Sözleşmelerinin kapsamı nedir?

Hizmet; teslim ve teslim sayılan haller ile mal ithalatı dışında kalan işlemlerdir. Bu işlemlere ilişkin sözleşmeler “hizmet sözleşmesi” olarak kabul edilmektedir.

3. İhracat sayılan satış ve teslimler ile döviz kazandırıcı hizmet ve faaliyetler kapsamında sayılan hizmet sözleşmelerine neler girmektedir?

İhracat sayılan satış ve teslimler ile döviz kazandırıcı hizmet ve faaliyetler; İhracat, Transit Ticaret, İhracat Sayılan Satış ve Teslimler İle Döviz Kazandırıcı Hizmet ve Faaliyetlerde Vergi, Resim ve Harç İstisnası Hakkında Tebliğ (İhracat: 2017/4)’in 6. maddesinin üçüncü fıkrasında sayılan hizmet ve faaliyetler kapsamında imzalanan hizmet sözleşmelerini kapsamaktadır. Ancak döviz kazandırıcı hizmet ve faaliyet tanımı içerisinde yer alsa dahi, Türkiye’de yerleşik kişilere yurt içinde sunulan hizmetlere ilişkin sözleşmelerin döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak düzenlenmesi mümkün bulunmamaktadır.

4. Taşımacılık ve nakliyeye ilişkin hizmet sözleşmelerinin döviz cinsinden ya da dövize endeksli olarak kararlaştırılması mümkün müdür?

Tebliğ'in 8. maddesinin yedinci fıkrasının (ç) bendi uyarınca; Türkiye'de yerleşik kişilerin kendi aralarında akdedecekleri; Türkiye'de başlayıp yurtdışında sonlanan, yurtdışında başlayıp Türkiye'de sonlanan veya yurt dışında başlayıp yurtdışında sonlanan hizmet sözleşmelerinin döviz cinsinden ya da dövize endeksli olarak kararlaştırılması mümkündür. Dolayısıyla, bu kapsama giren taşımacılık ve nakliye hizmet sözleşmeleri döviz cinsinden veya dövize endeksli düzenlenebilecektir.

5. Limanlarda gerçekleştirilen iş ve hizmet sözleşmelerinin döviz cinsinden ya da dövize endeksli olarak kararlaştırılması mümkün müdür?

Türkiye'deki gümrüklü liman sahalarında sunulan hizmetler kapsamında Türkiye'deki yerleşik kişiler arasında akdedilecek iş ve hizmet sözleşmelerinde sözleşme bedelinin ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerinin döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılabilmesi mümkün bulunmaktadır. Ayrıca; Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karar'ın 4. maddesinin (g) bendinin yürürlüğe girdiği tarihten önce Türkiye'deki gümrüklü liman sahalarında sunulan hizmetler kapsamında Türkiye'deki yerleşik kişiler arasında akdedilmiş olan ve yürürlükte bulunan iş ve hizmet sözleşmelerindeki döviz cinsinden kararlaştırılmış bulunan bedellerin Türk parası olarak taraflarca yeniden belirlenmesi zorunluluğu bulunmamaktadır.

6. Eser sözleşmelerinin döviz cinsinden ya da dövize endeksli olarak kararlaştırılması serbest midir?

Tebliğ'in 8. maddesinin sekizinci fıkrası kapsamında, döviz cinsinden maliyet içeren eser sözleşmelerinde, sözleşme bedelinin ve bu sözleşmeden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerinin döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılması mümkündür. Eser sözleşmesinin mutlaka belli bir oranın üzerinde döviz cinsinden maliyet içermesi gerekmemektedir. Maliyetlerin bir kısmının döviz cinsinden olması sözleşme bedelinin döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılabilmesi için yeterlidir.

7. 85 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı'nda sayılan sözleşme çeşitlerinden birden fazlasını barındıran karma sözleşmelerin durumu ne olacaktır? Karma sözleşmelerin Türk lirasına çevrilmesi gerekli midir?

Karma sözleşmelerin Türk lirasına çevrilme işleminden muaf olması için içerisinde yer alan sözleşme tiplerinin tümüne istisna tanınmış olması gereklidir. İçerdiği sözleşmelerden biri dahi istisna kapsamında değilse tüm sözleşme tutarının Türk lirasına çevrilmesi gereklidir.

8. Tebliğ’de yapılan değişiklikten önce ithal girdilerim olduğu için yurt içinde dövize ya da dövize endeksli olarak ticari mal satıyordum. Söz konusu değişiklikten sonra yurt içinde yine aynı şekilde satmaya devam edebilir miyim?

Menkul satış sözleşmelerinin döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılması serbest olduğu için eğer satışı yapılacak olan ticari mal menkul tanımına giriyorsa döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak satılabilir. Yalnızca, taşıt satışına ilişkin menkul satış sözleşmeleri döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak yapılamaz. Ayrıca döviz cinsinden maliyet içeren eser sözleşmelerinin döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılması mümkündür.

9. Menkul kıymet sözleşmelerinin döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak akdedilmesi serbest midir?

Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 sayılı Karar’ın diğer hükümleri saklı kalmak kaydıyla, serbesttir.

10. Taşıt kiralama ve satış sözleşmelerinin Türk Lirasına çevrilmemesine ilişkin bir istisna var mıdır?

Tebliğ’in 8. maddesinin yirmi beşinci fıkrası uyarınca; yalnızca 32 sayılı Kararın Geçici 8. maddesinin yürürlüğe girdiği 13.09.2018 tarihinden önce akdedilmiş bulunan, taşıt kiralama ve yolcu taşıma amaçlı ticari taşıt satış sözleşmelerinin Türk Lirasına çevrilmesi zorunluluğu bulunmamaktadır.

11. İş makinelerinin satışına ilişkin sözleşmelerin döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak akdedilmesi mümkün müdür?

Evet mümkündür. İş makineleri satış sözleşmeleri menkul satış kapsamında değerlendirilmektedir.

12. Tebliğ’deki “Taşıt” ifadesinin kapsamı nedir?

2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu’na göre taşıt; karayolunda insan, hayvan ve yük taşımaya yarayan motorlu ve motorsuz araçlardır. Tebliğ’de yer alan taşıt ifadelerinde bu tanım dikkate alınmaktadır.

13. Döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılması mümkün olmayan sözleşmelerde, sözleşmenin TL üzerinden yapılıp faturanın döviz üzerinden düzenlenmesi mümkün müdür?

Mümkün bulunmamaktadır (Vergi mevzuatında yer alan hükümler saklıdır).

14. On birinci fıkrada bahsi geçen “donanım” ifadesiyle kastedilen nedir? Söz konusu ifade sahte para ayırma makinesi, fotokopi makinesi, çek okuma makinesi ve benzeri makineleri kapsamakta mıdır?

Söz konusu fıkrada yer alan donanım ifadesi; bilgisayarın fiziksel yapısını oluşturan parçaları, diğer bir ifade ile "ana kart", "işlemci", "bellek" ve "çevre birimleri (veri depolama üniteleri ve giriş, çıkış ile iletişim birimlerinden oluşan diğer çevre birimlerini)" gibi bilgisayarı oluşturan mekanik ve elektronik parçaları ifade etmektedir. Dolayısıyla bilgisayar donanımları tek başına, bağımsız olarak işlevini yerine getiremeyen, kullanılması için bir bilgisayar sistemi ve bağlantısına ihtiyaç duyulan, bilgisayara ait mekanik ve elektronik parçaları kapsamaktadır. Bu itibarla; sahte para ayırma makinesi, fotokopi makinesi, çek okuma makinesi gibi makinelerin bir bilgisayar sistemi ve bağlantısına gereksinim duymadan işlevlerini yerine getirebilmesi durumunda bilgisayara ait birer donanım olarak değil münferit birer elektronik cihaz olarak kabul edilmeleri ile bu kapsamda ilgili mevzuat hükümlerinin değerlendirilerek uygulanması gerekmektedir.

15. Kamu kurum ve kuruluşu tanımına hangi kurum ve kuruluşlar giriyor?

Kamu kurum ve kuruluşları ibaresi ile 5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nda genel yönetim kapsamındaki kamu idareleri olarak ifade edilen, anılan Kanun'un I, II, III ve IV sayılı cetvellerinde bahsedilen kurumlar, idareler ve mahalli idareler ile doğrudan ve dolaylı olarak en az %50'si bu kurum ve idarelere ait olan şirketler ifade edilmektedir.

16. Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı şirketleri ne anlama gelmektedir?

Sermayesinin en az yüzde ellisi doğrudan veya dolaylı olarak Türk Silahlı Kuvvetlerini güçlendirmek amacıyla kurulmuş bulunan Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı'na ait olan ASELSAN, HAVELSAN, ROKETSAN gibi şirketler ifade edilmektedir.

17. Sigorta sözleşmeleri bu Tebliğ kapsamında mıdır?

Sigorta sözleşmeleri Tebliğ kapsamına girmemektedir.

18. Döviz kredileri bu Tebliğ kapsamında mıdır?

Döviz kredileri Tebliğ'in 8 inci maddesi kapsamında değil, 11 inci maddesi kapsamında bulunmaktadır. Ayrıca döviz kredileri ile ilgili olarak Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karar'ın 17 ve 17/A maddelerinin hükümlerine riayet edilmesi gerekmektedir.

19. Yabancı gerçek ve tüzel kişiler döviz cinsinden veya dövize endeksli yapılan sözleşme yasaklamalarına tabi midir?

Dışarıda yerleşik gerçek ve tüzel kişiler söz konusu Tebliğ hükümlerine tabi değildir. Türkiye Cumhuriyeti Devleti ile vatandaşlık bağı bulunmayan ancak Türkiye’de kanuni yerleşim yeri bulunan gerçek kişiler ile Türkiye’de kanuni yerleşim yeri bulunan tüzel kişiler ise Tebliğ kapsamına dahildir ve Türkiye’de yerleşik olarak kabul edilmektedir.

Ancak;

Türkiye Cumhuriyeti Devleti ile vatandaşlık bağı bulunmayan kişilerin

- alıcı veya kiracı olarak taraf oldukları gayrimenkul satış ve kiralama sözleşmelerinde (üçüncü fıkra hükmü uyarınca)
- taraf oldukları hizmet sözleşmelerinde (yedinci fıkranın (a) bendi uyarınca)
- taraf oldukları iş sözleşmelerinde (on dördüncü fıkra hükmü uyarınca)

sözleşme bedellerinin ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerinin döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılması mümkündür.

Ayrıca 19. fıkra kapsamındaki tüzel kişilerin;

- alıcı veya kiracı olarak taraf oldukları gayrimenkul satış ve kiralama sözleşmelerinde (üçüncü fıkra hükmü uyarınca)
- işveren veya hizmet alan olarak taraf oldukları iş ve hizmet sözleşmelerinde

sözleşme bedellerinin ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerinin döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılması mümkündür.

20. Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olduğu halde yurt dışında yaşayan ve Türkiye’de yerleşim yeri bulunmayan kişiler Türkiye’de yerleşik tanımına girer mi?

Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karar’ın 2. maddesinde tanımlandığı şekilde; yurtdışında işçi, serbest meslek ve müstakil iş sahibi Türk vatandaşları dahil Türkiye’de kanuni yerleşim yeri bulunan gerçek ve tüzel kişiler Türkiye’de yerleşik kişi olarak kabul edilmektedir. Diğer bir ifadeyle bir kişinin Türkiye’de yerleşik kabul edilmesi için Türkiye’de kanuni yerleşim yeri bulunması şarttır.

21. Futbolcuların ücretleri döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak ödenebilir mi?

Futbolcu ücretleri iş sözleşmesi kapsamında olup, Tebliğ’in 8 inci maddesinin altıncı ve on dördüncü fıkraları uyarınca:

- Türkiye Cumhuriyeti Devleti ile vatandaşlık bağı bulunmayan futbolcuların ücretlerinin döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak ödenmesi mümkündür.
- Türkiye Cumhuriyeti Devleti ile vatandaşlık bağı bulunan futbolcuların Türkiye’de yerleşik kulüplerle yapacağı sözleşmelerin döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılması mümkün değildir.

22. Pilotların ücretleri 7. fıkranın (ç) bendi kapsamında döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak ödenebilir mi?

Hizmet; teslim ve teslim sayılan haller ile mal ithalatı dışında kalan işlemlerdir. Bu işlemlere ilişkin sözleşmeler "hizmet sözleşmesi" olarak kabul edilmektedir. Pilotların ücretlerine ilişkin sözleşmeler işbu Tebliğ uygulaması kapsamında "iş sözleşmesi" olarak kabul edildiğinden ancak yurt dışında ifa edilecekler, gemi adamlarının taraf oldukları sözleşmeler ile 14. fıkra ve 19. fıkra kapsamında yer alan iş sözleşmelerinin döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak karşılaştırılması mümkündür.

23. Mevzuatta belirlenen yaptırımlar saklı kalmak kaydıyla Bakanlıkça sözleşmelerin Türk lirasına dönmesi için belirlenen 30 günlük süre sonrasında Türk lirasına çevrilecek sözleşmeler için hangi tarihe kadar TÜFE oranı eklenebilecektir? Hangi gün çevrildiyse o güne kadar TÜFE uygulanabilecek midir yoksa Türk lirasına dönülmesi için belirlenen en fazla otuzuncu güne kadar mı TÜFE uygulanabilecektir?

Bakanlıkça sözleşmelerin Türk lirasına dönmesi için belirlenen 30 günlük süre sonrasında Türk lirasına çevrilecek sözleşmeler için yapılacak hesaplamalarda en son dikkate alınabilecek aylık TÜFE değişim oranı Eylül 2018 dönemi için açıklanan TÜFE değişim oranı olup, her ay için açıklanan son TÜFE oranı eklenerek ayrı hesaplama **yapılmaması** gerekmektedir. Hesaplama örneklerindeki (32. soru) Örnek B'de yer alan yeni dönem gayrimenkul kira bedellerine ilişkin TÜFE artış hakları ise saklıdır.

24. Kamu-özel iş birliği (KÖİ) projeleri kapsamında gayrimenkul kiralama sözleşmelerinin döviz üzerinden yapılması mümkün müdür?

Evet mümkündür. 2018-32/52 sayılı Tebliğ'in on altıncı fıkrası uyarınca;

Kamu kurum ve kuruluşlarının taraf olduğu döviz cinsinden veya dövize endeksli ihaleler, sözleşmeler ve milletlerarası anlaşmaların ifası kapsamında gerçekleştirilecek olan projeler dahilinde; yükleniciler veya görevli şirketlerin ve bunların sözleşme imzaladığı tarafların üçüncü taraflarla akdedeceği veya bahsi geçen projeler çerçevesinde akdedilecek, gayrimenkul satış sözleşmeleri ve iş sözleşmeleri dışında kalan sözleşmelerde, sözleşme bedelinin ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerinin döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak karşılaştırılması mümkündür.

25. Yurt içinde, özel sektör tarafından on sekizinci fıkra çerçevesinde yabancı para cinsinden borçlanma aracı ihraç edilebilir mi?

Hayır edilemez. Tebliğ'in 8. maddesinin on sekizinci fıkrasının başında yer alan "32 sayılı Karar hükümleri saklı kalmak kaydıyla" ifadesi, sermaye piyasası araçları ile ilgili olarak döviz cinsinden yapılabileceği belirtilen işlemlerin 32 sayılı Kararda yer alan hükümlere uygun olması gerektiğini belirtmektedir. Bilindiği üzere, 32 sayılı Karar'da özel sektörün yabancı para cinsinden borçlanma aracı ihracına imkân veren bir hüküm bulunmamaktadır.

26. 06.10.2018 tarihli ve 2018-32/51 sayılı eski Tebliğ'in on altıncı fıkrasında düzenlenen hususlarda 2018-32/52 sayılı Tebliğ'in on dokuzuncu fıkrasıyla getirdiği yeni düzenlemeler nelerdir?

Eski Tebliğ'den farklı olarak, 2018-32/52 sayılı Tebliğ'de aşağıda koyu renkle işaretlenen ifadeler eklenmiştir.

“(19) Dışarıda yerleşik kişilerin Türkiye’de bulunan; şube, temsilcilik, ofis, irtibat bürosu, doğrudan veya dolaylı olarak yüzde elli ve üzerinde pay sahipliklerinin veya **ortak kontrol ve/veya kontrolüne sahip bulunduğu şirketler** ile serbest bölgedeki faaliyetleri kapsamında serbest bölgelerdeki şirketlerin **işveren veya hizmet alan olarak taraf olduğu** iş ve hizmet sözleşmelerinde, sözleşme bedelinin ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerinin döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılması mümkündür.”

Bu kapsamda ilave olarak, dışarıda yerleşik kişilerin Türkiye’de bulunan ortak kontrol ve/veya kontrolüne sahip bulunduğu şirketler kapsama dahil edilmiştir. Ayrıca istisnanın kapsamı, bahse konu dışarıda yerleşik kişilerin yalnızca işveren veya hizmet alan olarak taraf oldukları iş ve hizmet sözleşmeleri ile sınırlandırılmıştır.

27. Tebliğ'in 19. fıkrasında geçen "dışarıda yerleşik kişilerin Türkiye'de bulunan doğrudan veya dolaylı olarak yüzde elli ve üzerinde pay sahipliklerinin veya ortak kontrol ve/veya kontrolüne sahip bulunduğu şirketler" ifadesi ile tam olarak ne kastedilmektedir?

Söz konusu ifade ile payların asgari olarak yüzde ellisine sahip olma şartı veya doğrudan veya dolaylı olarak yüzde elli ve üzerinde pay sahipliği bulunmamakla birlikte imtiyazlı hisselerin elde bulundurulması veya diğer hissedarlarla yapılan anlaşmalara istinaden oy hakkının çoğunluğu üzerinde tasarrufta bulunulması veya herhangi bir suretle yönetim kurulu üyelerinin karara esas çoğunluğunu atayabilme ya da görevden alma gücünün elde bulundurulması suretiyle şirketin ortak kontrol ve/veya kontrolüne sahip olunması kast edilmektedir.

28. Türk vatandaşı olmayan gerçek kişilerin veya Tebliğin 19 uncu fıkrası kapsamına giren şirketlerin kiracı olduğu gayrimenkul kiralama sözleşmelerinin döviz cinsinden düzenlenmesi zorunlu mudur?

Tebliğ'in 8. maddesinin üçüncü fıkrasında Türkiye Cumhuriyeti Devleti ile vatandaşlık bağı bulunmayan Türkiye'de yerleşik kişilerin veya bu maddenin on dokuzuncu fıkrasında belirtilen kişilerin alıcı veya kiracı olarak taraf oldukları gayrimenkul satış ve gayri kiralama sözleşmelerinde, sözleşme bedelinin ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerinin döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılmasının mümkün olduğu düzenlenmiştir. Bir başka ifadeyle, gayrimenkul satış ve gayrimenkul kiralama sözleşmelerinde kural olarak sözleşme bedelinin ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerini döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılması mümkün bulunmamakla birlikte Türkiye Cumhuriyeti Devleti ile vatandaşlık bağı bulunmayan Türkiye'de yerleşik kişilere veya söz konusu hükmün on dokuzuncu fıkrasında belirtilen kişilere alıcı veya kiracı olarak taraf oldukları gayrimenkul satış ve gayrimenkul kiralama sözleşmeleri kapsamında istisna tanınmış bulunmaktadır.

Öte yandan, söz konusu hükmün lafzında "mümkündür" ifadesi yer almakta olup, söz konusu hüküm kapsamında istisna tanınan taraflara sözleşme bedelini döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak düzenleme konusunda bir zorunluluk yüklenmemektedir. Söz konusu hüküm uyarınca **sözleşme taraflarının mutabık kalmaları şartıyla** sözleşme bedeli Türk parası veya döviz olarak kararlaştırılabilecektir.

29. Tebliğin 19. fıkrası kapsamına giren şirketlerin kiracı olduğu gayrimenkul kiralama sözleşmelerinin 13.09.2018-16.11.2018 tarihleri arasındaki dönemde Türk lirasına çevrilmiş olması durumunda tanınan yeni istisna kapsamında tekrar döviz olarak düzenlenmesi mi gerekmektedir?

Bilindiği üzere, 13.09.2018 ile 16.11.2018 arasındaki dönemde yürürlükte olan mevzuat uyarınca gayrimenkul kiralamasına ilişkin bir istisna bulunmaması nedeniyle sözleşmenin Türk parasına çevrilme zorunluluğu bulunmaktaydı. Söz konusu dönemde gayrimenkul kiralama sözleşmesinin Türk parasına çevrilmiş olması halinde 16.11.2018 tarihinden sonra gayrimenkul kiralama sözleşmelerine istisna getirilmesi gerekçesiyle kiralayanın rızası hilafına daha önce Türk parasına çevrilmiş sözleşme bedelinin yeniden döviz cinsinden talep edilmesi mümkün bulunmamaktadır. Bunun nedeni ise gayrimenkul kiralama sözleşmelerine istisna getiren Tebliğin 8 inci maddesinin üçüncü fıkrasının lafzında "mümkündür" ifadesinin yer alması olup, söz konusu hüküm kapsamında istisna tanınan taraflara sözleşme bedelini döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak düzenleme konusunda bir zorunluluk yüklenmemesidir.

Söz konusu hüküm uyarınca, sözleşme taraflarının mutabık kalmaları şartıyla daha önce Türk parasına çevrilmiş olan sözleşme bedeli döviz cinsinden kararlaştırılabilecektir. Bu itibarla, yeni yapılacak bir gayrimenkul kiralama sözleşmesinin mezkûr istisna kapsamında bulunması halinde sözleşme bedeli sözleşme taraflarının mutabık kalmaları şartıyla döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılabilecektir. Ancak, 13.09.2018 tarihinden önce akdedilmiş bulunan gayrimenkul kiralama sözleşmeleri aynı zamanda istisna kapsamında yer alıyorsa; öncelikle gayrimenkul kiralama sözleşmesine ilişkin döviz cinsinden belirlenmiş bedelin 13.09.2018 ile 16.11.2018 tarihleri arasında Türk parasına çevrilip çevrilmediğine bakmak gerekmektedir. Eğer çevrilmiş ise bedelin yeniden döviz cinsinden belirlenmesi ancak sözleşmenin diğer tarafının rıza göstermesi halinde mümkün bulunmaktadır. Ancak bedel 13.09.2018 ile 16.11.2018 tarihleri arasında Türk parasına çevrilmemişse 16.11.2018 tarihinde istisna kapsamına alınmış olması nedeniyle Tebliğin 8. maddesinin yirmi dördüncü fıkrası uyarınca Türk parasına çevrilmesine gerek bulunmamaktadır.

30. Türkiye'de yerleşik bir şirketin (ilk kiralayan) yine Türkiye'de yerleşik aracı bir şirkete kiraya verdiği gayrimenkulün, aracı şirket tarafından doğrudan veya dolaylı olarak yüzde elliden fazlası dışarıda yerleşik kişilere ait olan başka bir şirkete (nihai kiracı) kiraya verilmesi durumunda ilk kiralayanın aracı şirketten döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kira talep etmesi mümkün müdür?

Türkiye'de yerleşik kişilerin kendi aralarında akdedecekleri; konusu yurt içinde yer alan gayrimenkuller olan, konut ve çatılı iş yeri dâhil gayrimenkul kiralama sözleşmelerinde sözleşme bedelini ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerini döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırmalarının mümkün olmaması sebebiyle, Türkiye'de yerleşik ilk kiralayan şirket ile Türkiye'de yerleşik aracı şirket arasındaki kira sözleşmesinin döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılması mümkün bulunmamaktadır.

31. Türkiye’de yerleşik kişiler arasında antrepo kiralama sözleşmelerinde sözleşme bedellerinin döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak belirlenmesi mümkün müdür?

Anılan Tebliğ’in 8. maddesinin üçüncü veya on dokuzuncu fıkralarında belirtilen istisna hükümleri kapsamına girmeyen ve anılan maddenin ikinci fıkrası kapsamında konusu yurtiçinde yer alan gayrimenkuller olan antrepo kiralama sözleşmelerinde sözleşme bedelinin ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerinin döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılması mümkün bulunmamaktadır. Ancak, yurtdışında yer alan antrepoların kiralanmasına ilişkin sözleşmelerin döviz cinsinden akdedilmesi mümkündür.

32. Tebliğ’in 8. maddesinin yirmi ikinci fıkrasında ifade edilen uluslararası piyasalarda fiyatı döviz cinsinden belirlenen kıymetli madenlere ve/veya emtiaya endeksleme ne anlama gelmektedir?

Bu ifadeyle, Tebliğ’in 8. maddesi uyarınca sözleşme bedeli ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülükleri döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılması mümkün olmayan sözleşmelerde fiyatı dolaylı olarak dövize endekslenen altın, petrol vb. kıymetli maden ve/veya emtiaların kullanılması kastedilmektedir. Taşımacılık faaliyetlerine ilişkin hizmet sözleşmelerinde akaryakıt fiyatlarına endeksleme yapılması mümkündür.

33. 32 sayılı Kararın Geçici 8. maddesinin yürürlüğe girdiği tarihten önce akdedilmiş bulunan finansal kiralama (leasing) sözleşmelerinin Türk Lirasına çevrilmesi zorunlu mudur?

Hayır değildir. 2018-32/52 sayılı Tebliğ’in yirmi altıncı fıkrası uyarınca; 32 sayılı Kararın Geçici 8. maddesinin yürürlüğe girdiği 13.09.2018 tarihinden önce akdedilmiş bulunan, menkul ve gayrimenkullere ilişkin finansal kiralama sözleşmelerinin Türk Lirasına dönüştürülmesi zorunluluğu bulunmamaktadır.

34. Tebliğ'in 8. maddesinin yirmi sekizinci fıkrasındaki hesaplamalara ilişkin örnek verebilir misiniz?

Örnek A- Sözleşme bedeli döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak karşılaştırılması mümkün olmayan sözleşmelerde yer alan bedeller Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Kararın Geçici 8. maddesi kapsamında Türk parası olarak taraflarca yeniden belirlenirken mutabakata varılamaması halinde 2008-32/34 Sayılı Tebliğ'in 8. maddesinin yirmi sekizinci fıkrasının birinci paragrafı kapsamında yapılacak hesaplama ile ilgili örnek aşağıda yer almaktadır:

Sözleşme tarihi	: 18.02.2017
TL'ye çevrilme tarihi	: 11.10.2018
Döviz Sözleşme bedeli	: 18.02.2017 tarihli 5 yıl süreli sözleşmede yer alan "yıllık" sözleşme bedeli
TCMB kuru	: 02.01.2018 tarihinde belirlenen gösterge niteliğindeki Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası efektif satış kuru
TÜFE	: 02.01.2018 tarihinden 11/10/2018'e kadar Türkiye İstatistik Kurumu tarafından açıklanan 9 aylık toplam TÜFE değişim oranı
TL'ye Çevrilen Sözleşme Bedeli	: (Sözleşme bedeli * TCMB kuru) *(1+TÜFE)

Örnek A- Sayısal Hesaplama:

Sözleşme tarihi	: 18.02.2017
TL'ye çevrilme tarihi	: 11.10.2018
Döviz Sözleşme bedeli	: 1000 ABD doları
TCMB kuru	: 3,7776 Dolar/TL
TÜFE	: 19,37 %
TL'ye Çevrilen Sözleşme Bedeli	= (1000 *3,7776) *(1+0,1937)= 4.509,32 TL

Örnek B- Sözleşme bedeli döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılması mümkün olmayan sözleşmelerde yer alan bedeller Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Kararın Geçici 8. maddesi kapsamında Türk parası olarak taraflarca yeniden belirlenirken mutabakata varılmaması halinde 2008-32/34 Sayılı Tebliğ'in 8. maddesinin yirmi sekizinci fıkrasının ikinci paragrafı kapsamında “**konut ve çatılı iş yeri kira sözleşmeleriyle ilgili**” yapılacak hesaplamaya ilişkin örnek aşağıda yer almaktadır:

Sözleşme tarihi	: 18.02.2017
TL'ye Çevrilme tarihi	: 11.10.2018
Döviz Sözleşme bedeli	: 18.02.2017 tarihli 5 yıl süreli sözleşmede yer alan konut veya çatılı iş yeri yıllık kira sözleşmesi bedeli
TCMB kuru	: 02.01.2018 tarihinde belirlenen gösterge niteliğindeki Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası efektif satış kuru
TÜFE₁	: 02.01.2018 tarihinden 11/10/2018'e kadar Türkiye İstatistik Kurumu tarafından açıklanan 9 aylık toplam TÜFE değişim oranı
Sözleşme Bedeli₁	: 11/10/2018-18/2/2019 tarihleri arasında geçerli Sözleşme Bedeli (TL)
Sözleşme Bedeli₁ (1+TÜFE ₁)	= (Döviz Sözleşme bedeli * TCMB kuru) *
TÜFE₂	: 11.10.2018 tarihinden 18.02.2019'a kadar Türkiye İstatistik Kurumu tarafından açıklanan 4 aylık toplam TÜFE değişim oranı
Sözleşme Bedeli₂	: 18.2.2019-18.02.2020 tarihleri arasında geçerli Sözleşme Bedeli (TL)
Sözleşme Bedeli₂	= Sözleşme bedeli ₁ * (1+TÜFE ₂)
TÜFE₃	: 18.02.2019 tarihinden 18.02.2020'ye kadar Türkiye İstatistik Kurumu tarafından açıklanan yıllık TÜFE değişim oranı
Sözleşme Bedeli	: 18.02.2020-11.10.2020 tarihleri arasında geçerli Sözleşme Bedeli (TL)
Sözleşme Bedeli₃	= Sözleşme bedeli ₂ * (1+TÜFE ₃)

Örnek B- Sayısal Hesaplama:

Sözleşme tarihi	:18/2/2017
TL'ye çevrilme tarihi	: 11/10/2018
Döviz Sözleşme bedeli	: 1000 ABD doları
TCMB kuru	: 3,7776 Dolar/TL
TÜFE₁	: 19,37 %
Sözleşme Bedeli₁	= (1000 *3,7776) *(1+0,1937) = 4.509,32 TL
TÜFE₂	: 6 % (VARSAYIM)
Sözleşme Bedeli₂	= 4.509,32* (1+0,06) = 4.779,88 TL
TÜFE₃	: 15 % (VARSAYIM)
Sözleşme Bedeli₃	= 4.779,88* (1+0,15) = 5.496,86 TL

35. 32 sayılı Kararın Geçici 8. maddesinin yürürlüğe girdiği tarihten önce akdedilmiş bulunan kira sözleşmelerindeki depozito bedellerinin Türk Lirasına çevrilmesi gerekmekte midir?

Hayır, gerekmemektedir. 2018-32/52 sayılı Tebliğ'in yirmi sekizinci fıkrasının son paragrafı uyarınca; 32 sayılı Kararın Geçici 8 inci maddesinin yürürlüğe girdiği 13.09.2018 tarihinden önce akdedilmiş bulunan gayrimenkul kira sözleşmeleri kapsamında verilen depozitoların Türk Lirasına çevrilmesi zorunlu değildir. Anılan tarihten sonra akdedilen sözleşmeler kapsamındaki depozito bedellerinin Türk Lirası cinsinden belirlenmesi zorunludur.

36. Tebliğ'e aykırı davranmanın yaptırımını nedir?

Tebliğ'e aykırılıklara ilişkin Türk Parası Kıymetinin Korunması Hakkında 1567 Sayılı Kanun'un 3. maddesinin birinci fıkrası kapsamında 3.000-25.000 TL tutarında (yeniden değerlendirme oranları dikkate alındığında yaklaşık 6.300-55.000 TL) idari para cezası sözleşmenin her bir tarafı için ayrı ayrı olmak üzere uygulanacaktır. Tekerrür durumunda ise bu cezalar iki katı olarak uygulanmaktadır.

Ancak Tebliğ'e aykırılıklara ilişkin olarak Cumhuriyet Başsavcılıkları nezdinde işlem başlatılabildiğini teminen Bakanlığımıza gönderilen ihbarların ekinde söz konusu iddiaları destekleyici somut bilgi ve tevsik edici belgelerin (fatura, sözleşme örneği, fiyat teklifi vb.) yer alması gerekmektedir. Hiçbir somut belgeye dayanmayan ihbarlar hakkında Bakanlığımızca işlem tesis edilememektedir.

37. TL'ye dönen sözleşmeler için damga vergisi muafiyeti olacak mıdır?

Konu ile ilgili olarak Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından 22/11/2018 tarihinde DV22/2018-1 sayılı, "Türk Parasına Uyarlanacak Sözleşmelerde Damga Vergisi" başlıklı bir sirküler yayımlanmış olup, söz konusu sirkülere aşağıdaki adresten ulaşılabilir: <http://www.gib.gov.tr/node/132647>

38. Tebliğ'in 28. fıkrasında geçen "dolaşıma girmiş kıymetli evraklar" ifadesiyle ne kastedilmektedir?

Söz konusu fıkrada yer alan "sözleşmelerin ifası kapsamında dolaşıma girmiş kıymetli evraklar" ibaresi ile söz konusu kıymetli evrakın Tebliğ'in yayımlanma tarihi olan 16.11.2018 tarihinden önce düzenlenmiş olması gerektiği ve buna ek olarak kıymetli evrakın türüne göre düzenleyen tarafından hamile verilmiş olması gerektiği kast edilmektedir. Bu itibarla, kıymetli evrakın 16.11.2018 tarihinden önce düzenlenmiş olması halinde anılan fıkra kapsamında yer alacağı değerlendirilmektedir.

İKİNCİ DEĞİŞİKLİK TEBLİĞİ'NİN GÜNCELLENMİŞ HALİNİN ÇEVİRİSİ

<p>TÜRK PARASI KIYMETİNİ KORUMA HAKKINDA 32 SAYILI KARARA İLİŞKİN TEBLİĞ (TEBLİĞ NO: 2008-32/34)'DE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR TEBLİĞ (TEBLİĞ NO: 2018-32/52)</p> <p>MADDE 1 – 28/2/2008 tarihli ve 26801 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karara İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2008-32/34)’in mülga 8 inci maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.</p> <p>“Döviz Cinsinden ve Döviz Endeksli Sözleşmeler</p> <p>MADDE 8 – (1) Türkiye’de yerleşik kişiler; kendi aralarında akdedecekleri, konusu yurt içinde yer alan gayrimenkuller olan, konut ve çatılı iş yeri dâhil gayrimenkul satış sözleşmelerinde sözleşme bedelini ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerini döviz cinsinden veya döviz endeksli olarak kararlaştıramazlar.</p> <p>(2) Türkiye’de yerleşik kişiler; kendi aralarında akdedecekleri, konusu yurt içinde yer alan gayrimenkuller olan, konut ve çatılı iş yeri dâhil gayrimenkul kiralama sözleşmelerinde sözleşme bedelini ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerini döviz cinsinden veya döviz endeksli olarak kararlaştıramazlar.</p> <p>(3) Türkiye Cumhuriyeti Devleti ile vatandaşlık bağı bulunmayan Türkiye’de yerleşik kişilerin veya bu maddenin on dokuzuncu fıkrasında belirtilen kişilerin alıcı ve kiracı olarak taraf oldukları gayrimenkul satış ve gayrimenkul kiralama sözleşmelerinde, sözleşme bedelinin ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerinin döviz cinsinden veya döviz endeksli olarak kararlaştırılması mümkündür.</p>	<p>COMMUNIQUE (COMMUNIQUE NO: 2018-32/52) ON THE AMENDMENT OF THE COMMUNIQUE ON DECREE NO. 32 ON THE PROTECTION OF THE VALUE OF TURKISH CURRENCY (COMMUNIQUE NO: 2008-32/34)</p> <p>ARTICLE 1- (1) Article 8 of the Communique on the Protection of the Value of Turkish Currency (Communique No: 2008-32 / 34) published in the Official Gazette dated February 28, 2008 and numbered 26801 was amended as follows.</p> <p>“Foreign Currency and FX-Indexed Contracts”</p> <p>ARTICLE 8 – (1) The contract prices and other contractual financial obligations in sales agreement for immovables located in Turkey including residences and roofed workplaces executed between Turkish residents cannot be determined in foreign currency or be indexed to a foreign currency,</p> <p>(2) The contract prices and other contractual financial obligations in rental agreements for immovables located in Turkey including residences and roofed workplaces executed between Turkish residents cannot be determined in foreign currency or be indexed to a foreign currency.</p> <p>(3) The contract prices and other contractual financial obligations in rental and sales agreements for immovables executed by non-resident Turkish citizen person resident in Turkey or parties referred in the paragraph nineteen of this Article who acts as the purchaser or the tenant under such contracts can be determined in a foreign currency or be indexed to a foreign currency.</p>
---	---

(4) Kùltür ve Turizm Bakanlığından belgeli konaklama tesislerinin işletilmesi amacıyla kiralanmasıyla ilgili gayrimenkul kiralama sùzleřmelerinde, sùzleřme bedelinin ve bu sùzleřmelerden kaynaklanan diğer òdeme yùkùmlùlùklerinin døviz cinsinden veya døvize endekli olarak karşılaştırılması mùmkindùr.

(5) Gùmrüksùz satış mağazalarının kiralanmasına ilişkin gayrimenkul kiralama sùzleřmelerinde, sùzleřme bedelinin ve bu sùzleřmelerden kaynaklanan diğer òdeme yùkùmlùlùklerinin døviz cinsinden veya døvize endekli olarak kararlaştırılması mùmkindùr.

(6) Tùrkiye’de yerleşik kişiler kendi aralarında akdedecekleri; yurt dışında ifa edilecekler ile gemi adamlarının taraf oldukları dışında kalan iř sùzleřmelerinde sùzleřme bedelini ve bu sùzleřmelerden kaynaklanan diğer òdeme yùkùmlùlùklerini døviz cinsinden veya døvize endekli olarak kararlaştıramazlar.

(4) The contract prices and other financial obligations arising from contracts for rental of accommodation facilities where such facilities are licensed by Ministry of Culture and Tourism, can be determined in a foreign currency or be indexed to a foreign currency.

(5) The contract prices and other financial obligations arising from contracts for rental of duty-free shops can be determined in a foreign currency or be indexed to a foreign currency.

(6) The contract prices and other contractual financial obligations arising from employment agreement other than those to be performed outside of Turkey between Turkish residents and to be performed with shipmen cannot be denominated in a foreign currency or be indexed to a foreign currency.

(7) Türkiye’de yerleşik kişiler; kendi aralarında akdedecekleri, aşağıda belirtilenler dışında kalan danışmanlık, aracılık ve taşımacılık dâhil hizmet sözleşmelerinde, sözleşme bedelini ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerini döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştıramazlar.

a) Türkiye Cumhuriyeti Devleti ile vatandaşlık bağı bulunmayan kişilerin taraf oldukları hizmet sözleşmeleri,

b) İhracat, transit ticaret, ihracat sayılan satış ve teslimler ile döviz kazandırıcı hizmet ve faaliyetler kapsamında yapılan hizmet sözleşmeleri,

c) Türkiye’de yerleşik kişilerin yurt dışında gerçekleştirecekleri faaliyetler kapsamında yapılan hizmet sözleşmeleri,

ç) Türkiye’de yerleşik kişilerin, kendi aralarında akdedecekleri, Türkiye’de başlayıp yurt dışında sonlanan, yurt dışında başlayıp Türkiye’de sonlanan veya yurtdışında başlayıp yurtdışında sonlanan hizmet sözleşmeleri.

(8) Türkiye’de yerleşik kişilerin; kendi aralarında akdedecekleri, döviz cinsinden maliyet içeren eser sözleşmelerinde sözleşme bedelini ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerini döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırmaları mümkündür.

(9) Türkiye’de yerleşik kişilerin; kendi aralarında akdedecekleri, taşıt satış sözleşmeleri dışında kalan menkul satış sözleşmelerinde sözleşme bedelini ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerini döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırmaları mümkündür.

(10) Türkiye’de yerleşik kişilerin; kendi aralarında akdedecekleri, taşıt kiralama sözleşmeleri dışında kalan, menkul kiralama sözleşmelerinde sözleşme bedelini ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerini döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırmaları mümkündür.

(7) The contract prices and other contractual financial obligations in the service agreement executed by Turkish residents cannot be determined in foreign currency or be indexed to a foreign currency regarding the consulting, carriage and brokerage agreements, except;

a) the service agreement to be executed by persons who are not Turkish citizens,

b) the service agreements that are concluded for exports, transit trades, sales and deliveries that are deemed as exports, and services and activities that bring foreign currencies into Turkey

c) the service agreements executed within scope of the activities to be performed abroad by Turkish residents

ç) the service agreements between Turkish residents starting from Turkey and ending abroad or starting abroad and ending in Turkey or starting abroad and ending abroad

(8) The contract prices and other contractual financial obligations arising from work agreements consisting of costs on foreign currencies executed between Turkish residents can be determined in foreign currency or be indexed to a foreign currency.

(9) The contract prices and other contractual financial obligations arising from sales agreements between Turkish residents for movables other than vehicles may possibly be determined in a foreign currency or indexed to a foreign currency.

(10) The contract prices and other contractual financial obligations arising from rental agreements between Turkish residents for movables other than vehicles may possibly be determined in a foreign currency or indexed to a foreign currency.

(11) Türkiye’de yerleşik kişilerin; kendi aralarında akdedecekleri, bilişim teknolojileri kapsamında yurt dışında üretilen yazılımlara ilişkin satış sözleşmeleri ile yurtdışında üretilen donanım ve yazılımlara ilişkin lisans ve hizmet sözleşmelerinde sözleşme bedelini ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerini döviz cinsinden veya dövize endekli olarak kararlaştırmaları mümkündür.

(12) 4490 sayılı Türk Uluslararası Gemi Sicili Kanunu ile 491 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunda tanımlanan gemilere ilişkin finansal kiralama (leasing) sözleşmelerinde, sözleşme bedelinin ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerin döviz cinsinden veya dövize endekli olarak kararlaştırılması mümkündür.

(13) 32 Sayılı Kararın 17 ve 17/A maddeleri kapsamında yapılacak finansal kiralama (leasing) sözleşmelerine ilişkin bedellerin döviz cinsinden kararlaştırılması mümkündür.

(14) Türkiye Cumhuriyeti Devleti ile vatandaşlık bağı bulunmayan Türkiye’de yerleşik kişilerin taraf olduğu iş sözleşmelerinde, sözleşme bedelinin ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerinin döviz cinsinden veya dövize endekli olarak kararlaştırılması mümkündür.

(15) On altıncı fıkra hükümleri saklı kalmak kaydıyla, kamu kurum ve kuruluşları ile Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı şirketlerinin taraf olduğu gayrimenkul satış ve gayrimenkul kiralama dışında kalan sözleşmelerde, sözleşme bedelinin ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerin döviz cinsinden veya dövize endekli olarak kararlaştırılması mümkündür.

(11) The contract prices and other contractual financial obligations arising from sales agreements for software and hardware produced abroad and service agreements for hardware and software produced abroad as part of information technology can be determined in a foreign currency or indexed to a foreign currency.

(12) The contract prices and other contractual financial obligations arising from financial leasing agreements for vessels pursuant to Turkish International Ship Registry Law No. 4490 and dated December 16, 1999 and Law on Amending Statutory Decree No. 491 can be determined in a foreign currency or indexed to a foreign currency.

(13) The contract prices as for financial leasing agreements that fall under the scope of Articles 17 and 17(A) of the Decree No. 32 can be determined in a foreign currency.

(14) The contract prices and other contractual financial obligations in employment agreements executed by individuals who are not Turkish citizen but who are Turkish residents, (Turkish non-citizen residents) can be determined in a foreign currency or be indexed to a foreign currency.

(15) Without prejudice to the provisions stated in the paragraph sixteen the contract price and the other contractual financial obligations in the agreements except the real property sales and immovable rental agreements executed by the governmental institutions and organizations, and Turkish Armed Forces Foundation may be determined in foreign currency or as indexed to foreign currency.

(16) Kamu kurum ve kuruluşlarının taraf olduğu döviz cinsinden veya dövize endeksli ihaleler, sözleşmeler ve milletlerarası antlaşmaların ifası kapsamında gerçekleştirilecek olan projeler dahilinde; yüklenicilerin veya görevli şirketlerin ve bunların sözleşme imzaladığı tarafların üçüncü taraflarla akdedeceği veya bahsi geçen projeler çerçevesinde akdedilecek gayrimenkul satış sözleşmeleri ve iş sözleşmeleri dışında kalan sözleşmelerde, sözleşme bedelinin ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerin döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılması mümkündür.

(17) 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun kapsamında gerçekleştirdiği işlemlerle ilgili olarak yapılan sözleşmelerde, sözleşme bedelinin ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerin döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılması mümkündür. Bu işlemlerle ilgili olarak bankaların taraf olduğu sözleşmelerde, sözleşme bedelinin ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerin döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılması mümkündür.

(18) 32 Sayılı Karar hükümleri saklı kalmak kaydıyla, 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu ile bu Kanuna dayalı olarak yapılan düzenlemeler çerçevesinde sermaye piyasası araçlarının (yabancı sermaye piyasası araçları ve depo sertifikaları ile yabancı yatırım fonu payları da dahil olmak üzere) döviz cinsinden oluşturulması, ihracı, alım satımı ve yapılan işlemlere ilişkin yükümlülüklerin döviz cinsinden kararlaştırılması mümkündür.

(16) The contract price and the other contractual financial obligations in the agreements executed by and between the contractors or official companies and third parties may be determined in foreign currency or as indexed to foreign currency only within the scope of the execution of the projects with public tenders, agreements and international treaties executed in foreign currency or as indexed to foreign currency where the governmental institutions and organizations are parties of, excluding the real property sales and the employment agreements.

(17) The contract price and the other contractual financial obligations arising from contracts executed under Law on Public Finance and Arrangement for Management of Debts No. 4749, may be determined in foreign currency or as indexed to a foreign currency. The contract prices and the other contractual financial obligations arising from contracts executed by the banks with respect to the abovementioned transactions, may be determined in foreign currency or as indexed to a foreign currency.

(18) Provided that the provisions of the Decree No. 32 are reserved, the capital market instruments (including the foreign capital market instruments and depositary receipts, and foreign investment fund shares) may be issued and/or traded in foreign currency or as indexed to foreign currency, or the obligations regarding such transactions may be determined in foreign currency or as indexed to foreign currency within the framework of the Capital Markets Law numbered 6362, and the secondary legislation with respect to the aforementioned law.

(19) Dışarıda yerleşik kişilerin Türkiye’de bulunan; şube, temsilcilik, ofis, irtibat bürosu, doğrudan veya dolaylı olarak yüzde elli ve üzerinde pay sahipliklerinin veya ortak kontrol ve/veya kontrolüne sahip bulunduğu şirketler ile serbest bölgedeki faaliyetleri kapsamında serbest bölgelerdeki şirketlerin işveren veya hizmet alan olarak taraf olduğu iş ve hizmet sözleşmelerinde, sözleşme bedelinin ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerinin döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılması mümkündür.

20) Türkiye’de yerleşik yolcu, yük veya posta taşıma faaliyetinde bulunan ticari havayolu işletmeleri; hava taşıma araçlarına, motorlarına ve bunların aksam ve parçalarına yönelik teknik bakım hizmeti veren şirketler; sivil havacılık mevzuatı kapsamında havalimanlarında yer hizmetleri yapmak üzere çalışma ruhsatı alan veya yetkilendirilen kamu ya da özel hukuk tüzel kişiliği statüsündeki kuruluşlar ile söz konusu kuruluşların kurdukları işletme ve şirketler ile doğrudan veya dolaylı olarak sermayelerinde en az %50 hisse oranına sahip olduğu ortaklıkların Türkiye’de yerleşik kişilerle döviz cinsinden veya dövize endeksli bedeller içeren gayrimenkul satış, gayrimenkul kiralama ve iş sözleşmeleri haricindeki sözleşmeleri akdetmeleri mümkündür.

(21) Bu madde uyarınca sözleşme bedeli ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülükleri döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılmayan sözleşmeler kapsamında düzenlenecek kıymetli evraklarda yer alan bedellerin döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak belirlenmesi mümkün değildir. Ancak, 32 sayılı Kararın Geçici 8 inci maddesinin yürürlüğe girdiği tarihten önce düzenlenmiş ve dolaşıma girmiş bulunan bu kapsamdaki kıymetli evraklar anılan geçici madde hükmünden istisnadır.

(19) The contract price and the other contractual financial obligations in the employment and service agreements executed by branches, representatives, offices, and liaison offices of the real or legal entities that do not reside in Turkey or companies in which they directly or indirectly hold 50% or more of the shares or the companies that they have a common control on and/or over and free zone companies under their operations in free zones in cases where such entities act as employer or service-receiver, may be determined in foreign currency or as indexed to foreign currency.

(20) The contract price and other contractual payment obligations in the agreements executed by the Turkish-resident commercial airline companies operating in transportation of passengers, freight and mails, companies providing technical maintenance services to airplanes or for their motors and other components, public or private legal entities institutions that operate on ground services in airports within the scope of civil aviation legislation, or their companies and associations they directly or indirectly hold 50% or more of the shares, may be determined in foreign currency or as indexed to foreign currency, excluding the real property sales and rental agreements, and employment agreements.

(21) The value of the securities issued within the scope of the agreements indicated hereinabove which cannot be determined in foreign currency or as indexed to foreign currency shall not be determined in foreign currency or as indexed to foreign currency. However, negotiable instruments in this scope, which have been arranged before the date of entry into force of the Provisional Article 8 of Decision 32 and entered into circulation, are exempt from the provision of the provisional article.

(22) Uluslararası piyasalarda fiyatı döviz cinsinden belirlenen kıymetli madenlere ve/veya emtiaya endekslenen ve/veya dolaylı olarak dövize endekslenen sözleşmeler, 32 Sayılı Kararın 4'üncü maddesinin (g) bendi uygulaması kapsamında dövize endeksli sözleşme olarak değerlendirilir. Ancak, taşımacılık faaliyetlerine ilişkin hizmet sözleşmelerinde akaryakıt fiyatlarına endeksleme yapılması mümkündür.

(23) Türkiye'de yerleşik kişilerin yurt dışındaki; şube, temsilcilik, ofis, irtibat bürosu, işlettiği veya yönettiği fonlar, yüzde elli ve üzerinde pay sahipliklerinin bulunduğu şirketler ile doğrudan ya da dolaylı olarak sahipliklerinde bulunan şirketler 32 Sayılı Kararın 4'üncü maddesinin (g) bendi uygulaması kapsamında Türkiye'de yerleşik olarak değerlendirilir. Ancak, sözleşmenin yurt dışında ifa edilmesi durumunda bu fıkra hükmü uygulanmaz.

(24) Bu madde uyarınca akdedilecek sözleşmelerde istisna kapsamına alınan, ancak 32 Sayılı Kararın Geçici 8 inci maddesinin yürürlüğe girdiği tarihten önce akdedilmiş bulunan sözleşmeler de anılan geçici madde hükmünden istisnadır.

(25) Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Kararın Geçici 8 inci maddesinin yürürlüğe girdiği tarihten önce akdedilmiş bulunan taşıt kiralama ve yolcu taşıma amaçlı ticari satış sözleşmeleri anılan geçici madde hükmünden istisnadır.

(22) The agreements indexed to precious metals where values are determined as foreign currency in international markets and/or indexed to commodity and/or indexed to foreign currency indirectly shall be considered as an agreement indexed to foreign currency within the scope of the subparagraph (g) of the Article 4 of the Decree No 32. However, it is possible to index fuel-oil prices in service contracts for transportation services.

(23) The branches, representation or liaison offices of Turkish residents located abroad, their funds which they operate or manage, companies that they hold the 50% or more of the shares, and companies which they directly or indirectly own shall be accepted as the residents in Turkey as per subparagraph (g) of the Article 4 of the Decree No 32. However, if the contract is executed abroad, the provisions of this paragraph shall not apply.

(24) The Agreements which are deemed as exceptions in scope of this Article and were executed prior to effective date of provisional article 8 of the Decree No 32 are exempt from abovementioned provisional article.

(25) Rental agreements for the vehicles and agreements for sale of commercial vehicles for passenger transportation executed prior to effective date of provisional article 8 of the Decree No 32 on the Protection of the Value of Turkish Currency are exempt from the provisions of the aforementioned provisional article.

(26) 32 sayılı Kararın Geçici 8 inci maddesinin yürürlüğe girdiği tarihten önce akdedilmiş bulunan, menkul ve gayrimenkullere ilişkin finansal kiralama sözleşmeleri anılan geçici madde hükmünden istisnadır.

(27) Bu madde uyarınca sözleşme bedeli ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülükleri döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılması mümkün olmayan sözleşmelerde yer alan bedellerin 32 Sayılı Kararın Geçici 8 inci maddesi kapsamında Türk parası olarak taraflarca yeniden belirlenmesi zorunludur.

(28) Bu madde uyarınca sözleşme bedeli ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülükleri döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılması mümkün olmayan sözleşmelerde yer alan bedeller Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Kararın Geçici 8 inci maddesi kapsamında Türk parası olarak taraflarca yeniden belirlenirken mutabakata varılamazsa; akdedilen sözleşmelerde döviz veya dövize endeksli olarak belirlenen bedeller, söz konusu bedellerin 2/1/2018 tarihinde belirlenen gösterge niteliğindeki Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası efektif satış kuru kullanılarak hesaplanan Türk parası cinsinden karşılığının 2/1/2018 tarihinden bedellerin yeniden belirlendiği tarihe kadar Türkiye İstatistik Kurumunun her ay için belirlediği tüketici fiyat endeksi (TÜFE) aylık değişim oranları esas alınarak artırılması suretiyle belirlenir.

Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Kararın Geçici 8 inci maddesinin yürürlüğe girdiği tarihten önce akdedilen konut ve çatılı iş yeri kira sözleşmelerinde döviz veya dövize endeksli olarak belirlenen bedeller bu fıkranın ilk paragrafına göre iki yıllık süre için Türk parası olarak belirlenir.

(26) Contracts for financial leasing of movables and immovables executed prior to effective date of provisional Article 8 of the Decree No. 32 are exempt from the provisional article.

(27) It is required to re-determine the agreement values and other contractual financial obligations in Turkish currency of the agreements specifically indicated in this Communiqué pursuant to provisional article 8 of the Decree No 32.

(28) Within the scope of the amendments to the Decree, in the event of the parties cannot mutually agree on the exchange rates to be applied to the agreement values or other contractual financial obligations either in foreign currency or as indexed to foreign currency shall be determined by applying the monthly consumer price index rate ("CPI") on the date of redetermination which set by the Turkish Statistical Institute for each month to the exchanged amount in Turkish currency that calculated based on the indicative effective selling rate on January 2, 2018 announced by the Central Bank of the Turkish Republic.

The agreement values which are determined in foreign currency or as indexed to foreign currency regarding rental agreements of residential premises and roofed workplaces which are signed before effective date of provisional article 8 of the Decree No 32 on the Protection of the Value of Turkish Currency, shall be determined in Turkish currency for two (2) years' period according to principles stipulated hereinabove

Ancak, Türk parası olarak belirlemenin yapıldığı kira yılının sonundan itibaren bir yıl geçerli olmak üzere; anılan paragraf uyarınca Türk parası olarak belirlenen kira bedeli, taraflarca belirlenirken mutabakata varılamazsa, belirleme tarihinden belirlemenin yapıldığı kira yılının sonuna kadar Türkiye İstatistik Kurumunun her ay için belirlediği tüketici fiyat endeksi (TÜFE) aylık değişim oranları esas alınarak artırılması yoluyla belirlenir.

Bir sonraki kira yılı Türk parası cinsinden kira bedeli ise, taraflarca belirlenirken mutabakata varılamazsa, önceki kira yılında geçerli olan kira bedelinin Türkiye İstatistik Kurumunun belirlediği tüketici fiyat endeksi (TÜFE) aylık değişim oranları esas alınarak artırılması yoluyla belirlenir ve belirlenen Türk parası cinsinden kira bedeli bu fıkra belirtilen iki yıllık sürenin sonuna kadar geçerli olur.

Bu fıkra hükmü, bu madde uyarınca sözleşme bedeli ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülükleri döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılması mümkün olmayan sözleşmelerde tahsili yapılmış veya gecikmiş alacaklar ile gayrimenkul kira sözleşmeleri kapsamında verilen depozitolar ve sözleşmelerin ifası kapsamında dolaşıma girmiş kıymetli evraklar için bu fıkra hükmü uygulanmaz.

MADDE 2 – Bu Tebliğ yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3 – Bu Tebliğ hükümlerini Hazine ve Maliye Bakanı yürütür.

However, in the event of the parties cannot mutually agree to determine the rental value according to the principles indicated hereinabove on the date of the determination to stay in effect for one (1) year period following the rent year the determination has been made, it is stipulated that the rental value shall be increased based on the monthly changing rates of the CPI that are determined by the Turkish Statistical Institute for each month from the date of determination until the end of such rental year.

In the event of the parties cannot mutually agree to determine rental amount in TRL regarding upcoming rental year, the rental amount for the upcoming rental period shall be determined by increasing the previous rental amount on the basis of the monthly CPI rate and such rental amount shall be valid until the end of two (2) years' period.

Out of the contracts in which the contract price and other payment obligations cannot be denominated in or indexed to foreign currency as per this article; the receivables collected or delayed and deposits given within the scope of the immovable property lease contracts, and the negotiable instruments circulated within the scope of the performance of the contracts are exempted from the provision of this sub-article.

ARTICLE 2- This Communiqué shall enter into force on the date of publication.

ARTICLE 3- The provisions of this Communiqué are executed by the Ministry of Treasury and Finance.